

na številko v oklepaju, ki se nahaja poleg vašega naslova, prilepljena spodaj ali na ovitku. Ako (403) je številka tedaj vam s prihodnjo številko našega lista poteče naročnina. Prosim, ponovite je takoj.

Štev. (No.) 402.

Chicago, Ill., 25. maja (May) 1915.

Leto (Vol.) X.

Socialisti izdajalci.

Ko je italijanski parlament v četrtek sklepal da je Salandrovo ministrstvo pooblašeno intervenirati v sedanji vojni, je bilo v zbornici na galerijah nepopisno navdušenje. Italijani narod juga, to se pravi narod vroče krvi, in radi nismo bili v četrtek v Rimu, si vendar lahko naslikamo v mislih to navdušenje.

Saj je tudi psihologično dosti razumljivo. Zveza ni bila v Italiji nikdar popularna. Če povednemo "Zelena knjiga" Salandrove vlade, je pristopila Italija nemško-avstrijski zvezi iz ideálnih nagibov, češ da je hotela vzdržati eslovno ravnovesje v Evropi in s tem utrditi in da se je Italija na ta način žrtvovala, je pa le toliko resnice, da ni imela v trozvezi po veliko upanja na pridobitev Trentina, in še nekaterih krajev. Sicer pa so vodili to enako egoistični nagibi kakor Avstrijo in Italijo, kajti če se ne more osvajat na Goriškem Istri, še ni s tem rečeno, da se ne more osvajat nikjer. Avstrija je imela svoje oči na Balkan, ampak Italija je tudi znala gledati čez Jadransko morje. Albanija na primer ni ne italijanske nemška dežela, ampak Italija in Avstrija tam imeli svoje "interese". In tudi Tripolija ni šla Italiji osvajat iz ljubezni do evropskega ravnovesja.

Trozvezi je pristopila Italija iz kapitalističnega egoističnih nagibov.

"Nižje" ljudstvo pa nima vedno dovolj smisla za državniško modrost in je že po svojih nacionalnih instinktih smatralo trozvezo za nenaravno. Kajti cilj vsega nacionalnega hrepenenja je "Italia irredenta" — "neresena Italija", in avno ta cilj se je zdel nedosežen zaradi trozveze. Razum tega je bila med ljudstvom živa želja spominov na vojne z Avstrijo. Tudi razmed italijanskim in severnim temperamenom igra vlogo. Potem "latinska ideja", po kateri je bilo absurdno, da je Italija pripadala zvezi, ki je bila naperjena proti sesterski Franciji. Obitelj Garibaldi je precej plodna. Dasi se ne zadržuje Ricciotti in noben vnuk ne more primerjati s starim Giuseppom, imajo vendar vsi njegovi ime, v katerem je za Italijane mogočen čar. Če živijo v Italiji kakšen Garibaldi, so rdeče barve vedno simbol.

Iz Trsta so prihajali vzdihni čez mejo. Avstrijska vlada je bila dovolj nerodna in četudi se Italijanom v Avstriji ni nacionalno slabše godilo kot drugim narodom — včasih in v nekaterih krajih celo bolje, so vendar policijske neumnosti, entovski procesi in šolske afere ljudem v Milano, Turinu, Rimu sugerirale, da so njihovi rojaki v Avstriji strahovito zatirani.

Posamezni Italijani iz Avstrije, ki so se prebijali v Italijo kakor Barzilaj, so se preslikavali. V rimskem parlamentu so se včasih pridružili istoriji, da so se človeku ježili lasje glavi.

Trozveza ni mogla biti popularna. In zavezništvo si tudi niso prav preveč zaupali. Italija je pomnoževala svojo mornarico — proti Avstriji. Avstrija je utrjevala svojo mejo — proti Italiji. Včeraj so vjeli italijanskega špiona v Tirolskem, danes avstrijskega v Lombardiji. Ali trozveza je vendar obstajala. Vzdrževala ravnovesje in mir.

Ko pa je Avstrija lani ukazala mobilizacijo, prvo noč zastražila vso južno železnico in v Kranjskem. Trsta in iz drugih krajev je marširalo vojaštvo v italijanski mej. V zraku je bila vojna s Italijo; Avstrija pa se je pripravljala proti nam svoje zaveznice. In prvi dan mobilizacije bi bilo dobiti v Trstu ne enega lista iz Italije; avstrijska policija jih je zaplenila od prvega dne. Tako "ljubeznivo" so pisali o Avstriji tako trdnih nogah je stala trozveza.

Danes ni več trozveze. Italijanski "ljudstvo" je navdušeno za vojno z Avstrijo. Tudi parlament je navdušen. In Gabriele d'Annunzio posebno navdušen.

Le socialisti niso navdušeni. Ko so vsi vstali, entuziastično glasujejo za vojno, so socialisti edini. Zato so jih nacionalisti ozmerjali za "izdajalce" — za izdajalce.

Povsod na svetu so socialisti izdajalci. In jih obsojajo in zaničujejo narodnjakovi in jeziki. Ali kaj naj sedaj počne slovenski odnakaarji z njimi?

Za italijanske nacionaliste so italijanski socialisti "triditorni". Ampak če bi bili vsi poslanci Montecitorio glasovali tako kakor rdečkarji, bi bilo nevarnosti, da se Slovenci popolnoma izgubijo in nacionalno uničijo, da se Jugoslovanci odrežejo od Jadranskega morja in da zapoje dolina slovenskemu narodu de profundis.

Če ne najde nacionalizem korekture v mednarodnosti, mora zabresti v šovinizem, kakor mora vsi vržen kamen padati, če ga ne ustavi na podlagi. Mednarodnost je pa šovinistovski sovražnik. Ali tako "izdajstvo" jim je všeč, ako javlja pri drugem narodu; tedaj najdejo vse lepe priimke. Če ne takoj, bodo naši ministri sčasoma spozvali, da so ravnali italijanski socialisti načelno, dosledno in pravično. In jim bo, da niso tako ravnali vsi Italijani. Če pa ravnajo slovenski socialisti načelno,

MOLOCH.

[Copyright: 1915: By John T. McCutcheon.]

Po prijaznosti Chicago Tribune.

Rdeče številke.

Veste li kako se izražajo žrtve vojne v številkah? Veste li, kako pospravlja smrtna kosa tam, kjer je vojna?

Posamezni izkazi izgub, ki jih objavljajo države od slučaja do slučaja, so že grdi dokumenti. Ali to je igrača. Oni, ki jih izdelujejo, imajo že toliko spretnosti, da ublaže sliko; mrtvi in ranjeni se prezentirajo trepetajočemu ljudstvu, ki išče v takih listinah predvsem znana imena, v manjših obrokih, pa je vtisk manjši in ljudje se mu privadijo, ker se pogosteje ponavlja.

Ali seštetje je treba številke. In kadar ima človek skupni rezultat pred sabo, naj pisatelj odloži pero in slikar čopič. Kajti za to grozo ni ne besede ne barve.

Ženevski Rdeči križ je izračunal izgube do februarja t. l. po uradnih podatkih. Slika je sledeča:

	Ranje-	Pohab-	Ujeti	Mrtvi	Skupaj
Srbija ...	126,000	19,500	46,500	87,000	279,000
Črna Gora ...	38,000	12,500	18,500	22,000	91,500
Japonsko ...	36,000	5,500	2,500	11,500	55,500
Rusija ...	1,490,000	421,500	769,500	743,000	3,424,000
Belgija ...	62,000	27,000	49,500	71,500	210,000
Francija ...	788,000	439,000	494,000	464,000	2,185,000
Anglija ...	185,500	49,500	82,500	116,500	434,000
Avstrija ...	760,000	96,500	232,000	481,500	1,570,500
Nemčija ...	618,000	83,000	138,500	341,000	1,180,000
Skupaj ...	4,104,000	1,154,000	1,833,500	2,338,000	9,429,500
Avstrija in Nemčija ...	1,378,000	179,500	370,500	822,500	2,750,500
Zavezniki ...	2,726,000	974,500	1,463,000	1,515,500	6,679,000

To je bilo meseca februarja. Blizu deset milijonov ljudi. To je malo manj kot je vseh Jugoslovancev na svetu; toliko kot prebivalstva dvajsetih kranjskih dežel; toliko kot cel London in Pariz.

In pravzaprav tudi s tem še ni izcerpana vsa groza. Kajti to so le direktne žrtve bojišča. Kako pa je smrt in bolezen pomnožila svojo žetev doma? Kaj je storila kolera, griža, navadni in pegasti legar? V Srbiji n. pr. so celi kraji izumrli. Blizu Skoplja je iz neke vasi z 2000 prebivalci izginilo vse življenje, absolutno, brez najmanjšega prizanašanja, brez vsake izjeme.

Omenjeni račun se nanaša na dobo do februarja. Medtem divja vojna dalje. Minil je že marec, april, maj. S spomladjo se je pomor pozevel. Na zapadu in na vzhodu so se odigrale nove,

dosledno, pravično, so izmet naroda, in slovenskim šovinistom ne prihaja na misel, da bi se ravnali po njih. To je stara reč: Si duo faciunt idem, non est idem — če dva storita eno, ni eno. Belo pri Italijanih je pri Slovencih črno.

Ali ne čudimo se. Šovinizem je pijanost in pijanec vidi vse narobe.

še večje, še hujše bitke. V Galiciji je bil poraz Rusov kupljen in plačan s stotisočeri mrtvih na obeh straneh.

In dalje se razvija klanje, razširja se njegovo polje, v blaznem obsegu se množe njegove žrtve. Kakšna bi morala biti cena, ki bi mogla poplačati vso to prelito kri in zaceliti vse rane? Kakšne čudežne uspehe bi morala prinesiti vojna, da bi se mogla v narodih zbuditi zavest, da se niso zaman bojevali?

Takih plodov ne more sploediti vojna. Številke žrtv poglejte, Vi, ki se navdušujete zanjo in nahajate v njej vse mogoče moralne in etične elemente, ta neskončna sveža pokopališča, te armade invalidov poglejte, pa potem povejte: S kakšno ceno, s kakšnim uspehom se da to izravnati?

Ta odgovor bi radi slišali; pa ga ne bo.

KDO BO PLAČEVAL?

V angleškem parlamentu je zakladnik kancelar David Lloyd George dne 4. maja izjavil, da velja Anglijo vojna vsak dan 10,500.000 dolarjev in da ne bodo znašali njeni skupni stroški nikakor manj kot 5 milijard dolarjev.

V drugih državah ni bilo nobene uradne izjave v tem oziru; računajo pa v Nemčiji, da znašajo dnevi vojni stroški vsekakor čez 8 milijonov dolarjev.

Francoski nacionalni ekonom Edmond Thery ceni, da bodo stroški prvega leta vojne znašali 50 milijard frankov, t. j. 10 milijard dolarjev za zavezništvo in 37 milijard frankov ali 7 milijard 400 milijonov dolarjev za Nemčijo, Avstrijo in Turčijo. To daje povprečno 7,250.000.000 frankov na mesec, 242,000.000 frankov na dan, ali 10,000.000.000 frankov oziroma 2 milijona dolarjev vsako uro.

V osmih mesecih vojne je Avstrija pomnožila svoj državni dolg za polovico svote, za katero se je zadolžila tekom 225 let. Na Nemškem, na Ruskem, v Avstriji in t. d. ni nič bolje. Kdo bo to plačeval?

Države bodo zahtevale plačilo od delavnega ljudstva — v obliki davkov in carin. Kako bi moralo delavstvo garati, da bi zmoglo te ogromne obresti in amortizacije?

V teh neizmernih stroških vojne je še nekaj upanja. To bo leglo na narode kakor mōra. To jih bo dušilo in jim sesalo kri. To bo hotelo, da žive le za dolgov, ki jih je povzročila vojna. Če je v narodih še kaj žive volje za svobodo, jo bo to denarno suženjstvo moralo zbuditi. Morda jih to podžge, da se otresejo tiranstva.

Kaj hoče Italija?

Iz ust nemškega kancelarja Bethmann Hollwega vemo sedaj, kaj je Avstrija ponujala Italiji, če ne gre na vojno. Bethmann je to naznanil nemškemu državnemu zboru dan pozneje nego je grof Tisza v ogrskem parlamentu izjavil, da je hotela Avstro-Ogrska doprinesiti velike žrtve za ohranitev miru z Italijo.

Tisza je govoril le o obsežnih teritorialnih koncesijah, ni pa hotel povedati nič natančnejšega. Bethmann Hollweg je bil odkritosrčnejši in je naštel vse koncesije.

To je važno, ker je sedaj nekaj pozitivnega tukaj in se ni treba loviti za vsakovrstnimi kombinacijami. Bethmann je dejal:

"Iz večerajšnjega govora grofa Tisze, predsednika ogrskega ministrstva, so člani našega državnega zbora lahko posneli, da je Avstro-Ogrska v interesu ohranitve miru z Italijo sklenila storiti Italiji obsežne teritorialne koncesije in sicer sledeče:

1. Odstopi ji tisti del Tirolske, kjer žive Italijani.

2. Odstopi ji Furlanijo levo do Soče, včevši Gradiško.

3. Trst postane cesarsko svobodno mesto in dobi tako upravo, ki mu zajamči italijanski značaj; razuntega dobi italijansko vseučilišče.

4. Avstrija prizna italijansko suvereniteto nad Valono v Albaniji in k temu pripadajoče italijanske interese.

5. Avstro-Ogrska izjavlja, da nima glede na Albanijo nobenih političnih interesov.

6. Narodni interesi v Avstriji živečih Italijanov bodo zadostno zavarovani.

7. Vsi politični jetniki iz dežel, ki jih Avstrija odstopi, dobe amnestijo.

8. Nadaljnim željam Italije glede na splošna vprašanja se posveti pozornost.

9. Če se sklene ta pogodba, jo Avstrija slovesno razglasi.

10. Za ureditev podrobnosti teh koncesij se imenuje mešana komisija.

11. Čim ses klene ta pogodba, ne bodo italijanski vojniki iz dežel, ki jih Avstrija odstopi, več klicani na vojno službo.

Italiji niso zadostovale te koncesije. Telegrami iz Rima javljajo, da obsegajo njene minimalne zahteve tudi Gorico, Tržič, Tolmin, Komen in ves kraj do Nabrežine — torej deloma čisto slovenske kraje. Trst s Koprno in Piranom (Istra) torej, ali pa vsaj severna Istra) naj postane samostojna država. Povrh zahteva Italija skoraj vse Kvarnerske otoke.

To je minimum. Če gre na vojno, se njene zahteve povečajo in prvo je seveda to, da se ne zadovolji več s samostalnostjo Trsta in Istre, ampak da zahteva to zase.

Avstrijske koncesije so take, da bi Italija, če jih dobi brez enega samega strela, lahko rekla "bog poplačaj." Pa noče. V boj sili. Torej zahteva kraje, do katerih absolutno ne more utemeljiti svojih zahtev brez skrajno prisiljenih argumentov.

Kot zaveznica zaveznikov gre v boj. Torej mora imeti obljubo od zaveznikov, da ji bodo dali več, kakor ji ponuja Avstrija. Zavezniki ji ne morejo dati ob Jandranskem morju ničesar drugega kakor na račun Slovencev in Hrvatov.

To se pravi: Zavezniki so pripravljene žrtvovati Slovence in Hrvate Italiji.

Slovenska Liga pravi, da bodo zavezniki osvobodili Jugoslovane. Frazerski Potočnjak je čenčaril, da je šla Rusija, "svobodna Rusija!" za nas v boj.

Hvala lepa za tako osvoboditev!

Poldrug milijon je Slovencev. En del jih je Avstrija poglajala v Ameriko in sploh po svetu; en del jih je in jih bo še dala poklati in postreljati v Srbiji, Galiciji in na zapadu; en del jih pogoltnje Italija; en del se jih poizgubi celo, če se ustanovi Jugoslavija, ker je nemogoče potegniti meje tako natančno, kakor so narodi naseljeni. Kaj še ostane? Nekoliko familij, ki se gredo lahko po svetu kazat: Mi smo zadnji Slovenci!

Kaj je to zaveznikom mar!

Če je res, da bi zavezniki radi razdejali Avstrijo, še ni res, da jim gre za osvoboditev Jugoslovancev. Čimbolj se bomo ob vseh očitnih znamenjih zanašali na carje in klinge, tembolj bomo ogoljufani. Obenem pa bomo tudi tako presenečeni, da ne bomo tedaj znali nič drugega, kakor odpreti usta in zijati.

Bog pomagaj slepecem, ki ob vsem tem še nočejo in nočejo spoznati, da morajo poiskati narodi drugo pot za svojo rešitev in odločno abstrahirati od današnjih ofcielnih sil!

Italijanski socialisti so glasovali proti vojni kljub zaničevanju; to je poleg starih zopet nov dokaz, da imamo le od zavednih delavskih tovarišev, od socialističnih sodrugov pričakovati pravičnosti in da moramo z vsimi silami graditi Internacionalno, da bo njena sila dovolj močna in njena beseda kaj zalegla. Tedaj dosežemo z ostalimi narodi vred pravico. Če ne, pa še zadoni pesem:

"Bili so Slovenci, ni jih več!"

Prestoli, ki plavajo v morju krvi, imajo nezanesljivo podlago.

ADVERTISEMENT

str. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1894.

Inkorporirano 24. februarja 1903 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORŠEK, Box 179, Radley, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245., Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdley, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 45 leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajnika
Vse denarne pošiljke pa gl. blagajniku.

urada gl. tajnika A. S. B. P. D.

Poročilo splošnega glasovanja štev. 3.

Predlog št. 1.	DA	NE
Ali naj se članstvo prizadeva za združitev s S. N. P. J. potom splošnega glasovanja in se zaključi združitev za prizadete Jednote, zveze in društva na šesti skupni redni konvenciji S. N. P. J., na kateri konvenciji naj imajo sedež in glas delegati, delegatije in glavni odbori prizadetih organizacij?		
Predlog št. 2.		
Ali naj se članstvo prizadeva za združitev s S. N. P. J. potom splošne konvencije, na kateri naj imajo delegati, delegatije in glavni odbori vseh prizadetih organizacij enake pravice?		
Predlog št. 3.		
Ali naj se pri združenih organizacijah uvede le odškodninski sklad, kakor je danes uveljavljen pri mnogih prizadetih organizacijah?		
Predlog št. 4.		
Ali naj uvede združena organizacija odškodninski sklad in so člani po izplačilu odškodnine še deležni posmrtnine, ako smislu pravil in ustave še nadalje plačujejo assesment v posmrtninski sklad?		
Predlog št. 5.		
Ali naj združena organizacija uvede penzijski sklad?		
Predlog št. 6.		
Ali naj združena organizacija ustanovi zavetišče?		

IZKAZ GLASOVANJA O ZGORAJ NAVEDENIH PREDLOGIH.

Za predlog št. 1.	DA	NE	Za predlog št. 2.	DA	NE	Za predlog št. 3.	DA	NE	Za predlog št. 4.	DA	NE	Za predlog št. 5.	DA	NE	Za predlog št. 6.	DA	NE
29	18	13	29	18	13	29	18	13	29	18	13	29	18	13	29	18	13
13	6	6	13	6	6	13	6	6	13	6	6	13	6	6	13	6	6
29	38	38	29	38	38	29	38	38	29	38	38	29	38	38	29	38	38
1	31	31	1	31	31	1	31	31	1	31	31	1	31	31	1	31	31
15	5	5	15	5	5	15	5	5	15	5	5	15	5	5	15	5	5
17	5	5	17	5	5	17	5	5	17	5	5	17	5	5	17	5	5
27	34	34	27	34	34	27	34	34	27	34	34	27	34	34	27	34	34
36	5	5	36	5	5	36	5	5	36	5	5	36	5	5	36	5	5
68	9	9	68	9	9	68	9	9	68	9	9	68	9	9	68	9	9
18	—	—	18	—	—	18	—	—	18	—	—	18	—	—	18	—	—
1	24	25	1	24	25	1	24	25	1	24	25	1	24	25	1	24	25
—	12	12	—	12	12	—	12	12	—	12	12	—	12	12	—	12	12
5	28	39	5	28	39	5	28	39	5	28	39	5	28	39	5	28	39
29	3	3	29	3	3	29	3	3	29	3	3	29	3	3	29	3	3
18	—	—	18	—	—	18	—	—	18	—	—	18	—	—	18	—	—
20	1	1	20	1	1	20	1	1	20	1	1	20	1	1	20	1	1
47	1	1	47	1	1	47	1	1	47	1	1	47	1	1	47	1	1
11	—	—	11	—	—	11	—	—	11	—	—	11	—	—	11	—	—
7	—	—	7	—	—	7	—	—	7	—	—	7	—	—	7	—	—
—	5	5	—	5	5	—	5	5	—	5	5	—	5	5	—	5	5
408	202	214	363	110	412	421	144	197	405	60	501						

Pojasnilo.

Za predlog št. 1. glasovalo je 408 članov.
Proti predlogu št. 1. glasovalo je 202 člana.
Za predlog št. 2. glasovalo je 214 članov.
Proti predlogu št. 2. glasovalo je 363 članov.
Za predlog št. 3. glasovalo je 110 članov.
Proti predlogu št. 3. glasovalo je 412 članov.
Za predlog št. 4. glasovalo je 421 članov.
Proti predlogu št. 4. glasovalo je 144 članov.
Za predlog št. 5. glasovalo je 197 članov.
Proti predlogu št. 5. glasovalo je 405 članov.
Za predlog št. 6. glasovalo je 60 članov.
Proti predlogu št. 6. glasovalo je 501 člana.

JOHN ČERNE, gl. tajnik.

NAZNANILO.

IRONIJA.

Članom društva štev. 4 A. S. P. D. se naznanja, da se pridruži seje, katera se vrši dne 20. junija v polnem številu udeležencev. Na dnevnem redu bo več važnih točk. V rezervni blagajni nimamo denarja in zavoljo tega se mora nekaj ukreniti. Društva izdaja ni, kot privedi društveni piknik, ali pa če vsak član plača 25 centov posebej v blagajno. Idite torej na sejo vsi in vsakdo izrazi svoje misli, ker le na ta način se izognemo vsakemu sporu. Delo se izvrši v zadovoljitev. Frank Jug, zapisnikar.

Če kdo krščanstvo napačno razlaga, ne more biti župnik. Zato je bil svojčas župnik Duncan v Butte, Mont., ki je bil pozneje tudi župan v tem mestu, za 30 let odstavljen od župništva, ker je imel napačen pojem o krščanstvu. "Everybody's Magazine" je razpisal pet cen za najboljši odgovor na vprašanje: "Kaj je kristjan?" Eno teh cen je dobil — Duncan, bivši socialistični župan v Butte, ki ni smel ostati župnik, ker ni vedel, kaj je krščanstvo.

Krvavo vstajenje.

V svoji velikonočni številki je imela dunajska "Arbeiter Zeitung" na čelu lista sledeče naznailo:

"Našim čitateljem! V tej številki so, kakor moramo naznaniti svojim čitateljem, nekateri članki popolnoma zatrti: Prvič članek Viktorja Adlerja, drugič članek Rudolfa Hilferdinga, tretjič dvajset najstrednejših obsegojč podlistek. To morajo tudi naši čitatelji izvedeti."

Čitatelj "Proletarca" bo najbrže zanimalo, kakšne velikonočne reči se sedaj na Dunaju konfiscirajo; zato jim v naslednjem podajamo krasni članek dr. Viktora Adlerja, katerega je ces. kr. cenzura od naslova do zadnje pike pogoltnila. Videti je, da ga Adler ni pisal za državnega pravdnika, ampak za ljudstvo; zato se mu tudi pozna, da je marsikaj ostalo med vrsticami, o čemer je avtor dobro vedel, da ne bi bilo v sedanjih časih nikdar prišlo v javnost. Kdor pazno čita, pa razume tudi tisto, kar ni izrečeno.

Še nikdar ni videlo človeštvo prihajati pomladi v enako mračnem razpoloženju kakor v tem letu okrvavljenega zlega. Vsak dan poroča o krasnih zmagah, ki pomenijo smrt za tisoč in tisoč ljudi, in o osrečujočih uspehih, ki naznanjajo milijonom lakoto. In še ne vidi nobeno oko svršetka grozote, v kateri se pogreza kos za kosom, kar je nagrmadilo delo generacij, kar je pogoj za možnost življenja, za varnost življenja in za uživanje življenja; v kateri se dandanev opustoša, kar je najplemenitejša in najdragocenejša posest vseh narodov. Nešteti, misleči in čuteči možgani, prave zakladnice skupnih učinkov navzgor stremečega človeštva. In zdaj naj se upa, kdor prenaša strašno sliko, razpustiti to nagrmadeno smrt, bedo in silo v milijone in milijone posameznih usod z vso njih bolestinjo in z njihovimi solzami!

In res se ni konca ne kraja? To je vprašanje, na katero išče vsakdo vprašanje v očesu drugega, vsak dan, povsod, v vsaki deželi. Ne dajmo se varati s poročili, ki znajo pripovedovati od vseh strani, da se ni zmanjšala odločnost, da ne opaziti nobenega znamenja vojne utrujenosti. Kolikor ni to naročeno delo in kolikor ne izvira iz potrebe vsakdanje gestije, se hoče le reči, da ni noben izmed narodov, ki so jih bojujejo države poglajale v vojno, pripravljen, da vzame poraz nase. Vdati se noče nobeden, konec hočejo vsi. Ne medla utrujenost, ampak od dne do dne naraščajoče, od dne do dne globokeje segajoče hrepenenje po miru obvladava vse in prihaja vsem od dne do dne bolj v zavest. Premagati se nečemo dati; Nemci in njih zavezniki si nečemo dati zakona svoje eksistence naložiti od ruskega carja ali od angleških veletrgovcev, kakor ni mogoče, da bi bili pričeli vojno z blaznim namenom, da vklonijo svet svoji sili. Noro je reči, da se more doseči eden ali drugi cilj. Resnica je, da je uspeh popolnoma očiten, da niti presila entente ni sposobna, da bi vrgla nemško srednjo Evropo in njene zaveznike ob tla in jim postavila koleno na prsi. Militarizem se je pognal do vrha, kjer se brezuspešno sam razjeda; njegova sila more le še razdevati, ne pa odločevati. Narodi se lahko more in izstradavajo, ali ne uklonijo se in ne bodo se dali ukloniti.

To pa vidijo ljudje od dne do dne jasneje: Vojna nima nobene vsebine več; prinese ne more več ne zmage, ne poraza. Edini resnični vojni cilj za vse je konec, mir!

To pa je, kar oznanjajo glasovi socialističnega proletariata iz vseh dežel, kolikor se morejo oglašati: Mir hočemo, edino mogoči

mir, to je mir brez ponižanja, trazen mir, to je mir, kateremu sledi razoroženje. Nočemo biti brezbrambni ali napraviti druge brezbrambne; toda militarizem kapitalističnega sveta se je izživel do strahotnega konca. To pokazuje sedanja svetovna vojna.

Kakor se je kapitalizem kot gospodarski sistem pokazal nesposobnega, da bi po svojih metodah branil ljudi ob vojnem času, kakor se je moral oprijeti sredstev, ki sicer ne pomenijo socializma, pač pa kapitalistični bankrot, tako se je brambni sistem kapitalizma pokazal nesposobnega, da izvrši svojo nalogo. Vojna moč ne izsili miru; vojna nemoč napravi iz njega potrebo.

Tekom teh groznih mesecev so morali vsi misleči ljudje ob strašnih notranjih bojih doživeti nove zveze misli in doslej neslučene izpremembe občutkov, in bilo bi protinaravno, če se ne bi bilo to doteknilo socialistov, ki so se najbolj vzgajali za mišljenje. Pravičje se, da smo se "preučili." Le kdor se ni nikdar ničesar učil, je varen, da se ne preuči. Ali kolikoroli je navalilo na nas težkih dolžnosti in njih konfliktov: Živejše, jasnejše, svetlejšje kot kdajkoli nam je spoznanje, ki je skupno socialistom vseh narodov, da se približuje ta vojni svet svojemu kraju in da vzhaja nov svet, katerega nosilec bo proletariati. Vsi smo storili svojo dolžnost, vsak na svojo dolžnost napram svojemu narodu, kakor je najbolje mogel in znal; in marsikdo izmed nas dobro vemo, da stoji na izgubljeni točki. Iz milijonov ran teko reke najplemenitejšje proletarske krvi. Vemo pa: Ta strašni konec je tudi mogočen, bodočnost porajajoč začetek. Otožnemu žalobnemu praznovanju svetovnega mučeništva sledi slavnost vstajenja, človeštva ob solzah slavo pojoči: Kljub vsemu naprej!

40.000 K. Tako se je Riemer zahvalil Bastirju, ker je preklkal izjavo. Ali policiji je bilo drugo zaslusljanje Bastirja zelo smuljivo, tem bolj, ker sta pri drugem zaslusljanju Riemer in Bastir povedala vse do besede enako.

Policija je pričela sumiti, da sta se imenovana preje dogovorila. Zato je postavila celo stražo in policijsko osobje pod najstrožjo kontrolo. Tako so odkrili, da je Gabrijel Elek prenašal vesti.

Kakor je znano, je Riemer pri tej goljufiji z blagom "zaslužil" pol milijona kron. Riemer je priznal, da je velik del svojega imetka zaslužil s posredovanjem, ali da niti on, niti tisti, od katerih je dobil denar, niso napravili nobene goljufije. Za vsoto 200.000 K je povedal, da jo je dobil od neke tovarne, ker je izposloval, da je dotična tovarna dobila naročila za šotore in druge potrebščine v vrednosti 6.000.000 K. Moral je z 200.000 K nekega dokupiti, da da to naročilo dotični tovarni. Ni se upal ponuditi denar dotičnemu gospodu, ker se je bal, da ga bo odbil, zato je denar pridržal za sebe. Pozneje je bil zaslusljan lastnik imenovane tovarne, ki je pa odločno ugovarjal, da bi bil dal denar Riemerju za posredovanje. Policija je takoj izvršila v stanovanju "posestnika tovarne hišno preiskavo.

Strokovnjakom zadajajo mnogo skrbi knjige trgovcev in tovarnarjev, ki so sodelovali pri goljufiji. V svojih knjigah imajo zelo mnogo popravkov in izdanih mest, posebno pa se nahajajo mnogo izdanih mest v trgovskih knjigah tvrde Bastir. Naknadno je vojna oblast dognala, da se je obleka, ki so jo goljufi z blagom dobavljali za vojsko, ne samo zato tako hitro raztrgala, ker je bila iz slabega blaga, ampak tudi zato, ker niso bile obleke za vojake šivone z nitjo, ampak z bombažem. Misli se, da pride pri tej aferi še marsikaj v javnost, kar doslej še ni znano.

PROKLETI SOCIALISTI!

V Chicagu se gode strašne reči. Pri pomladnih jesenskih volitvah sta bila, kakor je znano, dva socialisti, sodruga Kennedy in Rodriguez, izvoljena v mestni svet. Že to je "od hudiča". Pa še ni dovolj. Omenjena rdečkarja se nočeta zadovoljiti, da bi bila za parado v mestni hiše, ampak hočeta delati po socialističnem programu. Tako je Kennedy na seji 17. maja predlagal, naj prevzame mesto Automatic Telephone Co. v svojo upravo, za kar ima popolno pravico po pogodbi, katero je družba kršila. Njegova resolucija je bila sprejeta z 58 glasovi proti osmim.

V resnici jih je dosti, ki bi bili radi glasovali proti resoluciji, ali sitno je javno pokaazti, da je komu za kompanijske interese več, kakor za občinske, kadar je v zbornici socialistična kritika.

Zdaj je pa seveda ogenj na strehi. Kapitalistično časopisje rjove, posamezni kapitalisti piskajo, da je to konfiskacija, borza grozi. Vpraša se, če bo večina imela pogum, da vztraja na tem, kar je sklenila, ali se bo večina imelabm sklenila, ali se bo ustrašila kapitalističnih bossov.

Če se izvrši načrt sodruga Kennedyja, bo imelo mesto od tega velik dobiček, občinstvo pa boljši in za več kakor polovico cenejši telefon.

NEZAKONSKI OTROCI

Norveški parlament (storting) je sklenil, da imajo zanaprej tudi nezakonski otroci pravico do dedščine in da smejo rabiati očetovo ime. Ta reforma na Norveškem je v prvi vrsti delo ministra za pravosodje, Castberga, ki je zgradil svoj zakonski načrt na principu popolne enakosti med zakonskimi in nezakonskimi otroci, na principu enakih dolžnosti očetov in mater, in na principu spoznavanja družabnih interesov napram otrokom in staršem.

Reforma je gotovo pravična; saj si otrok ni izbiral, kako bo prišel na svet. Kljub temu ostane neizravnana druga, nič manjša krivica; kaj naj podeduje zakonski ali nezakonski otrok, če oče nič nima.

Kapitalisti so sovražniki alkohola; pa vendar jim je ljubše, če delavci pijančujejo, kakor če se organizirajo in uče.

Vojna in "poštena kupčija".

"Profitiraj, kadar je prilika," je eden poglavitnih naukov modernega kapitalizma. Iz njega pa sledi drugi kakor v katekizmu: "Profitiraj, kadar je mogoče; profitiraj, kakor veš in znaš. Če boš vpraševal, kaj je dostojno in pošteno, ne boš nikdar imel milijonov."

Kakšna krasna prilika za profit pa je vojna, zlasti moderna vojna, v kateri se bore milijonske armade, rabijo vsa tehnična sredstva, karkoli jih je izumil človeški duh, garme stoteri topovi obenem, dežujejo na cente težki naboji, škrope strojne puške hitreje svoje svinčene kaplje nego se pomi-kalo kazala na uri in dosegaajo sploh vse številke vratolomne višine.

Ogromne dobičke prinaša vojna oboroževalni industriji. Kruppo-vo kraljestvo. Škodovka, puškar-ja v Steyru, francoski Schneider-Creuzot podvajajo in potrojujejo svoj kapital. To gleda suknarski baron, usnjarski magnat, mlinski knez, in vsi se vprašujejo: Zakaj ne bi tudi mi pokrpal svojih žepov? Ljudje, ki se bojujejo, morajo biti tudi oblečeni in obuti, tudi jesti morajo kaj, za najhujšo silo ob najkrutejši zimi morajo imeti vsaj ranjenci in bolniki kakšen šotor nad glavo.

Država je kupovala za drag denar, ki ji ga je moralo ljudstvo zasluziti s krvavimi žulji, obleko, perilo, čevlje, šotore i. t. d. Čevlji so se vojakom stajali na nogah,

podplati so ostajali v blatu, obleka, čim je bila premočena, se jim je razlezla na telesu, skozi šotore je deževalo kakor skozi rešeto. Če bi bili nekoliko manj goljufali, bi bila šla vsa ničvredna kvaliteta na račun vojne, slabega vremena, slabih cest i. t. d. Bilo je pa sleparstva le malo preveč in vojna uprava se je morala malo pobrigati, kaj se godi. In spoznala je, da so se vršile sleparije v največjem obsegu, skoraj da je bila vsa industrija, ki je delala za avstrijsko armado, sleparska.

Še je uganka, kako da je to vojna uprava spoznala, ko je bilo že skoraj prepozno. Vse blago za armado se prevzema komisionelno; ne vemo, če je v Avstriji že kdo vprašal, kje so imele komisije svoje oči, da niso spoznale, kakšno zankirno blago jim dodajajo liferanti. Kdove koliko tisoč vojakov je moralo oboleti, na razne načine ponesrečiti in umreti, da so nekateri tolovajski industrijski vitezi napolnili svoje žepce. Tedaj šele so ces. kr. strokovnjaki začeli ločiti papir od usnja.

Uvedli so preiskavo. Na Ogrskem, na Moravskem, na Dunaju je prišlo nekoliko denarnih mogotev v luknjo. In v Budimpešti se je pred kratkim odigrala epizoda, ki lahko služi za dokaz krivde teh modernih roparjev. V odtodnem zaporu sedi nekoliko takih poštenjakov, ki bi se pa seveda radi izmazali. Da bi to dosegli, so zapeljali nepriza-

detega človeka in še njega pahnili v nesrečo.

Budimpeštanski "Az Ujsag" poroča o tem:

"Policija je aretirala stražnika Gabrijela Eleka, starega 43 let, ki je rojen v Sarkadu, ter ga suspendirala. Imenovani stražnik je moral stražiti aretirance. Svojo dolžnost je pa slabo izpolnjeval, večkrat je celo svojo službo zlorabil in je nekim aretirancem dajal podatke o zasliševanju in je s tem omogočil, da so si mogli aretiranci med preiskavo medsebojno dopisovati. V pismih, ki jih je stražnik prenašal med aretiranci, se niso nahajale samo privatne stvari, ampak tudi vsebina njihovih zasliševanj.

Policija je prišla še o pravem času na sled manipulaciji imenovanega stražnika, tako da s tem preiskava v tej aferi ni oteškočena, pač pa je načrt aretirancev, da si pridobe razne dokaze za obrambo, onemogočen. Gabrijela Eleka, kateremu so aretiranci obljubili ne samo denar, ampak hišo in ves imetek, je policija aretirala, suspendirala in izročila državnemu pravdnistvu.

Elek je služil 15 let pri peštanski policiji. Njegova dolžnost je bila, da se sprehaja pred zapori in zvesto pazi na aretirance, da ne pride do kakega samomora. To priložnost je izbral ravnatelj narodne tekstilne industrije, da pridobi stražnika, naj bi mu omogočil dopisovanje z aretiranim Bastirom.

Stražnik se je dal pridobiti z obljubami in denarjem, ter je dal aretirancu liste, svinčnik in papir. Ravnatelj Riemer je napisal Bastirju pismo, a stražnik mu ga je izročil. Ko je Bastir odgovoril Riemerju, je stražnik pismo zopet odnesel Riemerju, ki je poslal Bastirja, naj bi mu poslal oni del svoje izpovedi, ki se tiče njega. Predno sta si menjala pisma, je Bastir izjavil, da je dal Riemerju v svrhu prekupovanja blaga denar, sedaj je to priznanje preklcal.

Potem, ko je Bastir preklcal svojo prvotno izjavo, je nato Riemer po istem stražniku poslal svoji ženi pismo, v katerem ji pravi, naj da Bastirovi ženi

Sodrug i n somišljeniki v Chicagu!

Dne 20. junija t. l. je
v Riverview parku

v Chicagu, običajni, že več let z najlepšim uspehom prirejevani

socialistični piknik.

Stranka dela zanj velike priprave in vse kaže, da bo priredba velikanska. Vse sodruge in somišljenike opozarjamo, naj se za ta dan ne angažirajo drugam. Kdor želi vstopnice, se lahko obrne do tajništva Jugosl. soc. kluba št. 1 ali pa do Proletarčevega upravnistva.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSJ KI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj: —

Jugoslavanska delavska tiskovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglašje po dogovoru. Pri spremembi bivališča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku družbe

Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by South Slavic Workers' Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 4008 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS

Kdo ima hasen?

Staro pravniško pravilo se glasi: "Če se je zgodil zločin, pa je hudelec neznan in ni zanesljivega sledu za njim, vprašaj, komu koristi."

Če je enkrat umor hudodelstvo, je sedanja vojna milijonski zločin. In pravica zgodovine mora tudi tukaj vprašati: Cui prodest? Komu je v prid?

Ljudje, znajo nekatere reči neverjetno pozabiti. Če bi imeli nekoliko bolj utrjen spomin za važne in značilne dogodke, pa bodisi, da bi morali zato tupatam žrtvovati nekoliko brezpomembnih čenč, bi lože našli odgovor na to vprašanje.

Vse evropske države so se dolgo pripravljale za vojno, na čelu obojevanja pa je korakala Nemčija. Bila je tudi ob izbruhu vojne najbolj pripravljena in je zato v prvih mesecih dosegla največ militarističnih uspehov. Vojni proračun Nemčije je rasel v nezastisljanih dimenzijah; narodnemu gospodarstvu je moralo tesno postajati ob milijonskih skokih, ki jih je delal Moloh od leta do leta. Zvezna vlada je vedno imela pretveze za svoje zahteve; politični položaj je bil vedno tak, da je morala država računati z vsemi možnostmi.

Kakor se je oboroževala Nemčija, tako se je morala tudi Avstrija po svoji dolžnosti kot zaveznice. In tako so se oboroževale ostale države v nasprotnem taboru. Pretveza je dajala pretvezo in se je vračala v kolobarju kot nova pretveza tja, odkoder je prišla, nadaljujoča svoj krog brez koneca in kraja.

Kako pa je nastajal tisti politični položaj, zaradi katerega je bilo obojevanje tako nujno, tako neizogibno?

V nemškem državnem zboru je obdolžil poslanec dr. Liebknecht firmo Krupp dveh zločinov in njegovo razkritje je senzacionalno vplivalo na le v Nemčiji, temveč po vsej Evropi.

Kruppova tvrdka s svojo kovinsko industrijo v Essenu je ogromno kapitalistično podjetje, navede svoje vrste na svetu. Niti pittsburske jeklarne je ne dosežejo. Kakor vsi velekapitalisti ima tudi Kruppova delniška družba svoje častniške agente, ki oskrbujejo njeno reklamo. Njih posel je zelo obsežen, kajti tvrdka dela kupčije takorekoč z vsem svetom. Kruppove kanone, možnarje, havbice i. t. d. je razum Nemčije kupovala Avstrija, Italija, Rusija, balkanske države s Turčijo vred, Perzija, Japonsko i. t. d.

Kljub temu se lahko pravi, da je bila naloga Kruppovih žurnalističnih agentov nekoliko nenavadna. Oglašji v časopisih zahtevali pač večalimani originalnosti, ker je konkurenca velika in na in-se-rat, ki nima kaj posebnega na sebi, se nihče ne ozira. Posebnost Kruppovih oglasov je bila pa že prav posebna.

Sodrug Liebknecht je namreč naznanil, da sta pariška lista "Matin" in "Figaro" za Kruppov denar objavila članke, ki so — hujskali proti Nemčiji. Krupp je patriot, in sicer ne francoski, temveč nemški; nemška patriotična tvrdka Krupp je dala v francoskih časopisih napadati Nemčijo.

Je li to blaznost? Ali izdajstvo? Ne. To so bili kupčijski interesi. Članki v pariških listih so bili Kruppovi oglasi. Tisti članki so namreč ustvarjali tako nevarno položaj, da se je morala Nemčija boljše oborožiti, in ker je glede na nekatere morilne instrumente odvisna od popolnoma od mogočnega gospoda Kruppa, je morala z milijoni, ki jih je dovolil parlament "pod pritiskom zunanjega položaja", naročiti nove topove in možnarje pri Kruppu. To se je dvojno izplačalo; kajti druge države, ki so opazovale nemška naročila, pa niso imele dovolj domače pogromske industrije, so morale tudi dajati Kruppu zasluzka.

V državnem zboru je bil skandal tako velik, da ga ni mogla vlada kar na lepem prezreti, ali našla je izhod, da je odvrnila pozornost javnosti na malo manj važno reč. Kruppova tvrdka je hotela monopolizirati vso militaristično industrijo na Nemskem. Zato je podkupila razne uradnike, častnike in podčastnike, da so ji prodajali državne tajnosti; posebno so jo interesirale cene, za katere so druge tvrdke kaj oferirale pri javnih razpisih in pa patentih, katerih sama ni imela.

To je bila druga Liebknechtova obtožba. Te se je oprijela vlada. Obesila je nekaterim podrejenim uradnikom in pravim oficirskim kom pravdo na vrat, ki se je kakor glista vlekla, dokler ni bil glavni greh firme Krupp v javnosti pozabljen, in nazadnje je bilo nekoliko malih tatičkov obsojenih, medtem ko se ni skrivil velikim lopovom niti las na glavi.

Odkar je izbruhnila vojna, se dvigajo Kruppovi dobički kakor dim iz vulkana. Poleg tega pričajo izkazi vseh podjetij, ki delajo kupčije z vojno upravo, fantastične profite.

Kruppovemu patriotizmu ni nič škodovalo, da je njegov denar šušal proti Nemčiji in ji grozil z vojno. Zakaj bi mu škodovala resnična vojna? Takrat, ko je bila nevarnost ob mirnem času skonstruirana, je dovolil nemški parlament eno milijardo mark izrednih vojaških izdatkov; zdaj si je dala vlada že dvakrat po pet milijard dovoliti in tretje posojilo je že pripravljeno.

Vojna je zločin. Komu prinaša ta zločin korist?

Kajne — vojna nima nič kapitalističnega na sebi.

MIROVNI KONGRESI.

Nikdar ni bilo toliko raznovrstnih akcij za mir, kot jih je, odkar se kolje pol sveta. Nedavno je bil v Hagu na Holandskem mirovni kongres žensk in odbor, ki je bil tam izvoljen, potuje sedaj po evropskih bojujočih se državah, ter skuša vladam predlagati na kongresu sprejete resolucije.

Pred kratkim je bil tudi v Clevelandu, O., miroven kongres, na katerem je bil izvoljen stočlanski odbor z nalogo, da naj deluje za ustanovitev vrhovnega svetovnega sodišča. Predsednik John Hays Hammond je zatrjeval zborovalcem, da so se indirektno Anglija, Rusija, Francija in Italija izrekle za tako sodišče. Nemčija pa da je po dr. Dernburgu neoficijsko Hammondu zagotovila svoje sodelovanje. Predlagano je bilo, da naj ostane Cleveland središče lige za svetovni mir; ali kočno bo o tem odločal poseben ožji odbor.

Podobnih sestankov je bilo še več v raznih krajih. To so vse čisto simpatična znamenja za sree, le da se temelje na veri v čudeže. Pacifizem ni nič novega; številni kongresi bi mogli le dokazati, da se je v krogih prijateljev miru vsled sedanjega klanja povečal gnus napram vojni. Ali mednarodno razsodišče smo imeli tudi pred vojno; obljub, da mu bodo države predlagale svoje prepire, smo tudi imeli. In pogodbe med državami so bile tudi oficijelne. In zdaj ne manjka kljub vsemu nič drugega, kakor da napravijo iz mirovne palače v Hagu kašarno.

Človekoljubni pacifisti odpravljajo vojno z vsemi mogočimi resolucijami in deputacijami, le o pravih vzrokih vojne nočejo nič slišati in ne dajo govoriti. To pa je punctum saliens: Kdo hoče resno zagotoviti mir, mora vedeti, kaj plodi in poraja vojno. In potem mora uničiti njenega očeta, kapitalistični sistem. Kapitalizem varovati in vojno odpravljati, je pa protislovje, ki se ne da rešiti.

POGLAVJE O NARODNOSTI.

Šege — vraže.

Kdor je živel na deželi ali pa kaj prihajal na kmete in se zanimal za ondoto življenje, ni mogel prezreti, kako mogočno je se vkoreninjena vera v čarovništvo. Tudi po mestih se najde še veliko več takega blaga, nego bi človek mislil, četudi je tukaj sosesčina znanosti precej vplivala in ga napredujoča izobrazba iztrebila.

Izmed naših pisateljev je zlasti Janez Trdina, pridni popotnik in opisovalec življenja, nabral mnogo zanimivega materiala o vražah in o babjeverstvu po Dolenjskem. Literature drugih narodov so zelo bogate v tem oziru in skrajno zanimivo jih je primerjati.

Posamezne osebe veljajo za čarovnike in čarovnice; večinoma se pripisujejo čarovniške moči ženskam, med moškimi pa veljajo — kar je zelo značilno — duhovniki za take umetnike. Oni znajo z vražami ozdraviti ljudi in živino, pa znajo tudi bolezen poslati nadnje; če hočejo, napravijo dobro letino, ali jo pa skaze; oni lahko odvrnejo točo in jo pošljejo nad drugo vas ali nad drugo polje.

Vera sama je vsa izpremešana z vražami. Lahko se pravi, da imajo vsa božja pota med ljudstvom kolikor toliko čarovniški pomen. Doma lahko moliš, kolikor hočeš; to ni nič. Ali če greš na Svete Višarje, mora pomagati. Matič božja je v enem kraju dobra, v drugem pa ne; tukaj pomaga le v eni nadlogi, tam pa le v drugi. Med ljudstvom je celo nekakšno nejasno mnenje, da je v Lurdu druga Marija, kakor na blejskem otoku, v Loretu pa zopet povsem druga, ki ni identična z ono na Sveti Gori.

Božja pot nič ne pomaga, če se na njej ne vpoštevajo gotove navade, ki nimajo s pobožnostjo prav nič opraviti.

Za izpolnitev želja je treba ob takih prilikah darov; razum denarnih, pa sveč, ki se prodajajo pred cerkvijo, so zelo priporočljive figure, ki so v idejni zvezi z željo. Če te glava boli, pa bi rad ozdravel, daruj voščeno glavo; srebrna je seveda še boljša; ako hočeš, da ti Marija zakrpa srce, daruj ji srce vsaj iz leta. Glasovite božjepotne cerkve so vse polne podobnih, deloma zelo dragocenih darov, kar dokazuje, da imajo take vraže tudi v bogatih krogih svojo moč. Čenstohovska črna mati božja je dobila na ta način cela premoženja in ondoto skandali so še v živem spominu.

Čarovniška vera pa ni doma le med Slovenci, temveč med vsemi civiliziranimi in neciviliziranimi

narodi. Kakor so se nemške coprnice shajale na Blocksbergu in tam obhajale svojo Walpurgisnacht, tako so slovenske letale na Klek. Ene in druge so jahale na metlah, švigale skozi dimnik, imele orgije s hudičem, se so čarale na enak način in uganjale enake hudobije.

Iz dobe čarodejstevskih procesov je ohranjenih mnogo sodnijskih spisov; na Španskem, na Nemškem, v Švici, v naših krajih, v Italiji — povsod opisujejo zapiski enake nemogočnosti. Tako so pa tudi današnje čarovniške vere istovetne. Njih viri pa leže daleč, daleč za nami, v onih sivih dobah, ko se je začel človeški intelekt šele ločiti od absolutno materialnih reči in si ustvarjal duhove, da si je mogel za silo pojasnjevati zagonetne, nerazumljive dogodke in procese v prirodi. Človek je bil v mladosti svojega plemena od skrajnosti praznoveren in vsi njegovi kulturi so bili čarodejniški. Posamezni navihanci, ki so si znali prilastiti patent za posredovanje med njim in duhovi, so bili čarovniki. In še danes so duhovniki barbarskih plemen čarodejnik. Bili so čarodejnik pri narodih prve znane kulture, bili so čarodejnik pri starih Keltech, Rimljanih, Germanih, Slovanih. V ljudskem prepričanju so ostali čarodejnik še dandanes kljub krščanstvu.

Vse to je nastajalo iz praktičnih potreb, četudi iz napačno razlaganih in s pomočjo bujne, od razuma nekontrolirane fantazije. Stari nomadski rodovi so bili v vsem odvisni od lova. Zemlje niso znali obdelavati, sama pa ni dajala toliko vegetacijskih hranilnih snovi, da bi bile zadostovale za življenje. Sreča na lovu je pomenila blagostanje, neuspeh na stradanje in bedo. Če se je lovca prišla smola, je moral biti v tem nekaj nadnaravnega in revež je trpinčil svoje možgane, da bi izmislil kaj, kar bi mu pomagalo, kar bi ga pripeljalo živali na sled in kar bi mu jo dalo v oblast. Duhovi lahko našeno življenje pred njegovo kopje, oni lahko ravno njegovo roko, kadar meče sulico, on pa mora skrbeti, da bodo z njim zadovoljni, ker bodo tedaj ugodili njegovim željam.

Zato jim je doprinala žrtve. Dajal jim je jesti in piti, dajal jim je celo svojo kri; v ta namen si je z ostrimi kamnitimi noži rezal na čelu, na rokah, na prsih v kožo, da je tekla kri. To trpinčenje samega sebe živi še dandanes, četudi je prvotni namen pozabljen. Mohamedanski deriši se na svojih procesijah in pri svojih blaznih plesih bijejo s palicami in

pred mrtveci; popolnoma ga niti kultura niti vsakovrstno vestno ni moglo iztrebiti. Na vzhodu so ga vere izobraženih narodov nekoliko pregnale s čiščenjem pradedov, na katerem so utemeljene; drugod je ostalo močno v številnih vražah. V najnaprednejših deželah hodijo še vedno duhovi strašit, samomorilci ne najdejo pokoja, duhovi pomagajo "čarovnikom" delati točo, ustavljati kravi mleko. Mora je ostanek iz one davne dobe, in pri mnogih narodih razširjena pravljica o padlem vojaku, ki je prišel po svojo nevesto, kakor je n. pr. izražena v Bürgerjevi baladi "Lenora," prihaja iz enakega vira.

Mrličev se je bilo torej treba varovati. Najbolje je, če se jim onemogoči vsako potepanje. Tako je prišlo pokopavanje v navado. Tudi grobovi imajo svojo zgodovino in svoj razvoj. Mrtveci so se vračali še izpod zemlje vznemirjati žive ljudi. Zato je bilo treba ravnati bolj energično, pa tudi bolj premeteno. Grobovi so postajali globokejši, tuintam večji, drugod manjši; kajti ljudje so različno spekulirali. Eni so mislili: Daj mu dosti prostora v jami, pa bo ostal tam, kjer je in mir boš imel pred njim; drugi so pa ugibali: Tako tesno ga ukleni, da se ne bo mogel geniti, pa ti ne bo več nagajal. To so izvajali tako dosledno, da so pokopavali mrliča čepeče in vse prevezane. Kakor da bi jih hoteli prosti odpuščanja zaradi takega brutalnega ravnanja, so jim pa dajali jedi in pijače v grob, sčasa tudi orožja, raznega orodja

režejo z jagatani, da so vsi oblit s krvjo. V sred. veku so se tiagelanti, krščanski asketi, na ta način pretepali s šibami in korobači. In kaj je drugega, če plezajo romarji po kolenih po kamnitih stopnicah v romarske cerkve, da so kolena vsa krvava, kamen pa sčasoma ves uglajen? Stari divjak je mislil, da se duhovi napijejo njegove krvi; današnji babjeverci so davno pozabili na to, pa mislijo, da ima božanstvo radost vpričo njihovega nezmisljega mučenja. Kakšno vlogo igrajo pri teh fakirskih duševne abnormalnosti, je drugo, nič manj zanimivo vprašanje, ki pa ne spada sem.

Stari nomad je narisal — prvi umenik! — z ostrim kamnom žival na kos roga ali slonovine, pa je mislil, da je s tem žival dana v njegovo oblast. Tudi umetnost ima v svojih prvih začetkih materialistične vire. Človeku je se zdelo njegovo risarsko delo nekaj nadnaravnega, s pomočjo duha izvršenega, pa je moral biti tudi učinek nadnaraven.

In stotisočletja se je ohranila ta vera; v čarovništvu živi še sedaj. Čarovnica pozna vsakovrstna znamenja, ki jih je treba kam vrezati, vštiti i. t. d., pa se "gotovo" zgodi to in to. Če si zaljubljen v dekle, ki ne mara zate, napravi coprnica križekraže, ki morajo izpreobrniti njeno sree. . .

Kakor je hotel primitivni človek doseči to in ono s čarovništvom, tako je skušal varovati samega sebe pred nesrečo. Risal in vbadal si je znake v kožo, obešal je brezpomembne predmete nase, ki so dobivali v njegovi domišljiji po paradoksnih potih čarodejstvi značaj. In še danes verujejo ljudje v varstveno moč tetoviranih znamenj, amuletov, svetinj, drobiža i. t. d. Na tisoče vojakov ima v sedanji vojni take amulete na sebi in zaupajo vanje kakor afriški zamorci, Botokudi ali Eskimoti, kakor človek pred stotisoč in dvestotisoč leti. Svetinjska ga pri naskoku ne varuje, kakor ni jamskega človeka varoval volčji zob ali košček oglja. Ali kljub stotisočletni izkušnji, da ne pomaga, obesa še vedno take reči nase.

Tako velika je moč navade in tradicije.

Tako so nastajale šege sploh. Nekatero so se trdovratno tisočletja ohranile neizpremenjene, nekatere so se izpreminjale in razvijale pod vplivom podnebja, zemlje, gospodarskih razmer, z njimi spojenih novih idej in novih potreb. Ali za določanje narodnosti niso take šege nikakršen faktor.

(Dalje prihodnjič.)

SPOMENIK.

itd., češ tukaj imaš zdaj vsega dosti, pa nas pusti pri miru.

Te šege so se polagoma tako razvijale, da je dobil mrtvec več nego je živim ostalo.

Drugod so postali grobovi velikkanske kamenitne izbe, zgrajene iz ogromnih plošč; v nekaterih krajih so jih pokrili s prstjo in napravili iz njih prave umetne griče.

Egiptovski faraoni so si dali graditi mogočne piramide; cele armade sužnjev so bile potrebne, da so mogle izvršiti taka ogromna dela. Pri Egiptčanih je bila vera že zelo razvita; farao je bil prepričan, da bo njegova duša živa, dokler bo njegovo truplo celo. Zato so se telesa mumificirala in shranila v zgradbah, postavljenih "za večnost."

Pieteta napram mrtvim je sad razmeroma pozne dobe; ko se je enkrat splošila v človeški duši, se je pa tudi razvijala in je porodila raznovrstne mrliške kulte, obrede in šege. Nastal je med drugimi tudi spomenik. Že grob, ki je ostal viden, je bil spomin na njegovo prebivalca. Pozneje pa je hotel človek natančno označiti potomec, čez čigav prah stopa njih noga. Tudi spomeniki imajo svojo dolgo in komplicirano zgodovino. Najlepše monumente so včasih postavljali pokojnikom, ki so bili v svojem življenju mogočni, ali pa ki so si jih v svojih delih na tem svetu zaslužili. Rimski cesarji so si jih v času svoje največje cesarske blaznosti postavljali še v življenju in glupi narod jih je ča-

stil kot bogove. Dandanes je menik vprašanje denarja.

Včasii so cesarji imeli svoje zoleje. Za Habsburžane je pod pucinsko cerkvijo na Dunaju nekak grobnica. Napoleon počiva Parizu v veličanstvenem Dome Invalides. Papeži spe v cerkvi Petra.

Vsak ameriški multimilijonar ima dandanes lahko cesarski zolej, kapelo nad svojo kraljico pa krasen park okrog nje. In menik mu napravi največji kram.

Ali vrhunce pietete napravijo, ki so dosegli še naša črna V East Summit, N. Y. na posestvu mrs. Humphrey je grob, kateremu menda ni enakega. Zasajen v dragini rožami in klinčici, ki v njem počiva v dragoceni stti, ima ovratnik s čistimi diamanti in zdaj sta dala mr. in mrs. Humphrey iz New Yorka postaviti še krasen spomenik na Bitje, kateremu je postavil opica. Pred kratkim je poginjal Gospod in gospa Humphrey sta imela zelo rada in ne vesta, kaj vse počela, da bi ovekovečila počastila spomin na žival.

Opicam se postavljajo spomeniki . . . kdo bi še mogel dvomiti, da je čustvovanje človeka za glo vrhunce zlahtnosti? Pieteta le napram svojim pokojnikom ampak celo napram mrtvi živali — kaj o človek moreš hoteli več?

Le malo senec pada na to žiluč. Slovenci n. pr. so imeli pesnikov, umetnikov in podolbe ljudi. V zadnjih časih so Kette, Murn, Grohar, Aškerc vseskozi ljudje, ki so nekaj nili za kulturo. Oni nimajo menikov, ameriška opica ga Heinrich Heine, ženialni pesnik, ob čigar delih se je jalo, se še in se še bo naslajali milijone ljudi, ne more v vsej čiji dobiti prostorčka, kjer mu postavil spomenik; Humphreyova opica ima monument.

V Ameriki je nekoliko storili nov delavcev brez dela in zvečino o ka; ogromna množica jih je enosredne hrane in stanovanja, zato da bi ganih, bosih. V Ameriki ni denarja, ja, da bi jim dal zasluzka in potreba, čil njim in njihovim družinam neumljenje. V Ameriki je toliko denarja, ja, da se krepanim opicam in da ga postavljajo spomeniki in diamanti v grob.

Če pride opica v družbo kar o lističnega človeštva, je lahko zaskrbi. Gosposko bo živela v napredni dobi; po smrti dolbe amante okrog vratu in rože in v nosmenik na grob. Ti delavci, v talistični družbi, lahko trikrat vrala tovarn, kakor da berajo, ali če pogineš, te bodo zagrebi mrhovino.

RDEČI SITNEŽI

V pennsylvanski legislaturi kakor povsod po Ameriki, napenajo, da bi vpeljali v popolno prohibicijo. To se nekega let; čim je en suhi odklonjen, se oglašajo delci z novim načrtom. ko pa je zopet stari, le nekoliko drug oblečeni predlog. Tako je sedanjem zasedanju pokopanesov načrt, drugi dan pa Gibboney vložil novega. Ta določal, da dobe podjeniki v sylvaniji, ki se sedaj bavijo dukeijo in prodajo alkoholnajač, zakonito odškodnino, uvede prohibicijo.

V pennsylvanski legislaturi stopa sodrug Maurer socialistično stranko. Ta je napravil nistom grdo sitnost. Vložil mreč predlog, ki zahteva odno tudi za delavce, ako se sylvanija osuši. Po Maurer načrtu morajo, če se izreče valstvo Penne s splošnim njem za popolno prohibicijo krajni komisarji prevzeti vse uslužbene pivovar, restacij in hotelov, ter za njih Kadar je statistično dogmaliko moških, žensk in otrok prohibicija in koliko znaša njih zasluzka, se mora uvesti vsek na korporacije in zemlji sestnike, da se more onim izgubili delo zaradi prohibicija plačevati najmanjše 75 odstot izgubljenega zasluzka.

Najsitneje za kapitalističstopnike je to, da bo treba tega predloga pokazati barvo.

VEČINA IN MANJŠINA.

do vlada in kdo bi mogel vladati? --- Kdor se ne bojuje proti despotizmu, ampak ga celo podpira, se ne sme pritoževati, da je suženj. --- Čim dalje traja kapitalistično gospodstvo, tem bolj se utrjuje in tem težji bo končni boj. --- Tisti, ki se danes nočejo udeleževati boja delavstva proti kapitalizmu, so odgovorni za žrtve, ki bodo jutri padale.

VEČINA ODLOČUJE.

V vsakem parlamentu odločujoča je večina. Brez tega bi bilo vsa poslovanje nemogoče. Ako bi mogel razum vagati na tehtni bi bil morda drugačen sistem priporočljiv; ali ker ni apara, s katerim bi se moglo mnenje dognati, kaj je modro, kaj je boljše, kaj je manjše, se ne ostane nič drugega, kakor se vrši volja večine.

To se imenuje demokratično vladanje. Zedinjene države so organizirane na podlagi tega načela. To se trdi, da vlada v Ameriki ni večina. Večina ljudstva volja zastopnike v mestne svete, rajne urade, v državne legislature, v zvezni kongres; svojo voljo prenaša na večino parlamenta, ki vlada večina v zastopu, vlada večina ljudstva, katero zastopuje reprezentira.

To se zdi dosledno, logično in etimološko utrujeno. Ali vendar je v tem računski napaka, in to resno trdi, da vlada v Zedinjenih državah ljudstvo, se računski osmeši. Pogreška je namreč, da vlada v parlamentu ne izraža volje ljudske večine, ampak voljo manjšine.

KDO JE KRIV?

Tega pa je krivo ljudstvo samo. Politične institucije Zedinjenih držav so take, da bi večina vlada res lahko vladala. Ona sama trpi, da gospoduje manjšina; še več! Ona pomaga tej manjšini, včasih celo z velikim nasiljem, do gospodstva. Pomaga ji pri volitvah.

Ne more se reči, da nima ljudstvo v nekaterih olajšajočih okoliščinah. Storili bi veliko napako, če bi večino ameriškega ljudstva množili in jerali enostavno s tepci, na stanovanjsko da bi raziskali vzroke njegovega početja. Konstatirati pa je lahko, da vlada treba, da je to, kar poimenujemo, neumno. Kajti kdor da vlada, svojemu nasprotniku sam poganja na glavo, da ga tepe, ne stori nič pametnejšega.

KAPITALISTIČNI PRITISK.

Prvo, kar olajšuje greh, je kapitalizem. Zedinjene države so kapitalistične. V vsem ameriškem življenju ima denar prvo mesto. V gospodarstvu je to položaj naravno, ker obstoja kapitalizem v denarnem gospodarstvu. Ali dolar žvižga tudi v politiki tisto melodijo, po kateri hoče, da se pleše. In tudi volitve imajo pred dolarjem respekt. Vsaki je denarni pritisk tako močan, da je treba tistem, ki se hoče upreti, nenavadno mnogo notranje sile. Če n. pr. tovarniški legisti, da odpusti t. dela t. kaj, ki ne bodo volili kakor oni, se bodo slabšeji ustrašili zaradi slabših se pogostoma močnejši uklonijo. Kapitalizem pa ima različna sredstva, da vrši tlak na volilce, ki so odvisni od njega; za značaje brez penin zadostuje — kakor je znano — včasih "kvoder" pa "free lunch," kozarec pijače pa tri smodek za pet centov.

SLABA IZOBRAZBA.

Najvažnejši moment poleg gospodarske sile je pomanjkanje politične izobrazbe med ljudstvom. Tudi ta ima svoje vzroke. Nihče ne more pričakovati kapitalizma, da si bo vedoma ogledal sovražnike. Zato je šola, naj se tudi Amerika baha s svojim, sila enostransko. Otrokom v tepe v glavo patriotizem in v njih vero, da je v Ameriki vse krasno in vzorno in so tukaj našli družabni moč za večnost. Političnega znanja mladina sploh ne dobi, razum ga, kar se mora dijakom na eničiških podati zaradi strojne potrebe. Sicer se pa počenja in podpira površnost, ki najbolj izraža v tem, da so počen ali kakšen boksanju počenemu Amerikancu bolj zanižna od najglobokosežnejših političnih dogodkov.

ZNAČAJ.

Razume se pa samo ob sebi, da v mnogih slučajih slabosti značaja, ki se lahko stopnjujejo do

hudobnosti, krive sovražnikovih uspehov. Izdajalce je bilo najti v vseh časih in v vseh krajih. Gre bi posameznikov na lahko škodujejo splošnosti, če so okoliščine take.

Spoznavati napake in njih vzroke se na pravi odobraviteli jih. Vzroke je treba zato poznati, da se odpravijo.

Dejstvo, da gospoduje kapitalizem in da je njegova sila tudi v politiki očitna in neutajiva, povzroči posebno veliko malodušnost. "Praktičen" anarhist izvaja iz sile kapitalizma, da mu ne bo nikdar mogoče drugače priti do živga, kakor s silo in da je zato vse politično delo nepotrebno in brez cene. Ljudje, ki so manj rabiati, pa mislijo, da ga sploh ni mogoče premagati, ker slabost baje še nikdar ni porazila moči. In tisti, ki so bili pri delitvi poguma najzadnji, sklepa jo potem, da je najbolje napraviti kompromis in gledati, da se človek ne zameri tistim, ki imajo palico in mošnjice.

VSAKO NASILSTVO IMA SVOJO SLABOST.

Zgodovina je velika učiteljica življenja. In zgodovina uči, da je padel vsak despotizem, čim je prišel pravi čas. A vedno je imel despotizem moč, sužnji pa so bili slabi. Čas poloma za vsak despotizem pa je prišel, ko so sužnji spoznali, da je sovražnikova sila tako kakor njihova slabost le navidezna.

Kapitalistična moč na političnem polju je utemeljena v tisti slabosti ljudstva, katero si je masa sama sugerirala in ki bi morala izginiti tisti hip, ko ne bi ljudstvo verjelo vanjo. Gospodarska sila se ne more kapitalizmu meniti nič tebi nič izpuliti iz rok. Utopisti, ki mislijo, da bi moglo delavstvo v kapitalistični družbi kar na lepem konfiscirati tovarne, železnice, rudnike, ladje, banke, plavže, gozdove i. t. d., žive zelo daleč od življenja. Kajti dokler ima kapitalizem politično moč, ima zakonodajno oblast, ima sodišča, ječe, policijo, milico, vojaštvo, kanone, havbice in vse tiste reči, katerih ljudstvo nima, v katerih pa je materialna sila. In dandanes se trdnjave in arsenali ne naskakujejo več tako kakor nekoč bastila.

Za osvojitve politične moči pa ni treba križark, podmorskih čolnov in oboroženih aeroplanov. Politika moč se osvaja z glasovi. Ali kapitalizem pritiska na volilce, tudi kadar nese glasovnico na volišče.

MASA IN POSAMEZNIK.

Da — in kapitalizem žanje s tem uspehe, kar noče masa volilcev spoznati, da je masa, ampak se posameznik za posameznikom izroča nasprotnikovi sili, da se lahko igra z njim kakor veter z listjem.

Tudi v političnem boju se mora zoper kapitalizem postaviti organizacija. Razdrojenim delavcem lahko žuga gospodar, da jih pomeče na cesto, če ne bodo glasovali za njegove kandidate. Če bi moral govoriti z organizirano maso, bi kmalu postal krotkejši, in če bi spoznal, da ne more užgati večine, bi si prihranil tudi dolarje za volilno pivo in volilne cigare.

Večina voli v Ameriki kandidata v vsakovrstne zbornice; izvoljenec pa vendar ne zastopajo večine, temveč vladajo proti njej. Po zakonih bi lahko vladala večina; v resnici vlada manjšina... proti večini, s pomočjo večine. Naposled je to prav tako, kakor če tepe človek samega sebe — ne z roko, pač pa s palico, katero si je urezal v hosti.

KAPITALIZEM SI GRADI TRDNJAVE.

Seveda bi bila manjšina neumna, če ne bi izrabljala ugodnega položaja. Prav korenito ga zna izrabljati in prav izdatno se poslužuje svojega znanja.

Kapitalistične stranke ne gledajo le na to, da jim prinese položaj čim več momentane koristi. Ne brigajo se le za danes,

ampak tudi za jutri. Da zahteva zakonodajstvo, ki jim omogoči čim več profita, je povsem naravno. Poleg tega pa tudi utrjuje svojo gospodstvo in si kupejo orožje, da bodo dovolj močni, ako bo treba braniti svoje privilegije.

Kajti tudi med njimi niso vsi slepi, ampak slutijo, da ne more noben suženj na veke vekov prenašati tiranstvo. Veliki magnati kakor Gary in drugi so se že izražali v tem zmislu. Tako previdni so, da vržejo s preobložene mize tupatam drobtinico izstradanec! Ali to je postranski posel. Veliko več brige porabijo za to, da utrdijo svojo moč in oslabe nasprotnike — ljudstvo.

Tako očitno je to, da človek komaj razume kratkovidnost množice. V Pennsylvaniji imajo državne konstabele. V New Yorku jih hočejo vpeljati. Po nekaterih drugih državah agitirajo, da bi posnemali Penno.

Po vseh večjih mestih pomnožujejo policijo, neopazno — zaradi "varnosti" seveda.

V Coloradu so sprejeli zakon, ki uklepajo delavstvo na rok in na nogah.

Mogočna propaganda se razvija za pomnožitev armade in morarice. Potop Lusitanije jo je še podkuril. Pri Wilsonovem pregledovanju bojnih ladij v New Yorku so bili vsi govori agitatorični.

KDO JE "SOVRAŽNIK?"

Ne dvomimo, da se ameriški kapitalisti ne bi upirali, če bi se Zedinjene države zapletle v vojno. Saj hujska vse njihovo časopisje. Kupčija bi bila imenitna, tudi če bi se polovica ameriških ladij potopila — tedaj še prav posebno. Kajti kapitalistični patriotizem je v žepu.

Ali pomnožitev militarizma se ne propagira le za vojne namene. Ameriška milica in vojska ima pač več posla z domačim delavstvom kakor s tujim sovražnikom. In za to nalogo hoče kapitalizem več moč, več pušk, pa tudi več topov.

Čim več časa daje ljudstvo kapitalizmu, tem bolj se utrudi in tem težji bo boj, ki pride neizogibno — danes ali jutri. In tem manj je upanja, da se izvrši ta boj brez težkih žrtve.

"TIME IS MONEY."

Zdaj je še čas, da se zgradi kapitalizmu s političnimi sredstvi jez. Ako zasedejo v doglednem času socialisti zbornice te dežele, lahko ustavijo posiljeni militaristični razvoj, preden doseže evropske dimenzije. In kadar bo zmaga ljudstva tako velika, da lahko začne z definitivno preureditvijo kapitalistične družbe v socialistično, se bo moral kapitalizem vdati, ker ne bo imel sredstev za dejanski upor.

Če ostane ameriško ljudstvo še dolgo tako indiferentno kakor doslej, si napolni kapitalizem svoje arsenale in v odlični uri doživi svet nenavadno revolto: Oboroženo insurekcijo kapitalizma proti vladajočemu ljudstvu. Tedaj bo tekla kri — ne po volji proletariata, ampak po volji despotatnih finančnih aristokratov.

KULTURA ALI KRVAVA REVOLUCIJA?

Socialni preobrat v zmislu socializma je neizogiben. Kdor tega še danes ne razume in ne verjame, je vreden pomilovanja. V kakšnih oblikah se izvrši, tega ne more nihče prerokovati, kajti to je odvisno od okoliščin, ne od tistih, ki so, ampak od tistih, ki bodo.

To pa je gotovo: Preobrat se lahko izvrši v miru ali pa ob potokih krvi.

Kdor ima zdrave možgane v glavi, bo razumel, da je za proletarijat prvi način boljši in koristnejši; kajti če bi zahteval preobrat krvave konflikte, bi padle največje žrtve na delavne množice. Delavsko življenje bi padalo v prezgodnji grob, delavski invalidi bi bili nepotrebna dedščina nove družbe.

Kakor vsaka vojna bi tudi tak boj uničil velika bogastva, nešte- te sadove človeškega dela. Ali hiše, palače, vasi in mesta bi potrebovala tudi nova družba in od njihovega razrušenja, od njih upepelitve ne bi imela nobenega dobička. Niti najmanjšega razloga nimamo, da bi hrepeli po krvavi revoluciji. V čim kulturnejših oblikah se more izvršiti, tem bolje je za one, ki jo preživijo in za one, ki pridejo za njimi.

Edina garancija, da se čimbolj nepreč od zavednega delavstva in pametnega ljudstva nezaželeno krvavo odločevanje ob prehodu iz sedanje v novo dobo je pa pravčasna politična moč delavnega ljudstva, da se kapitalizmu onemogočijo priprave za magnatsko revolto.

VZROKI, POSLEDICE, VZROKI.

Ali za to je treba tudi boljše izobrazbe in vzgoje ljudstva...

To je res. In navidezno je to čudna reč. Da spozna vse ljudstvo potrebo emancipacije od kapitalizma in od njegovih strank, da se zave potrebe svoje politične moči, da se poglubi v socializem, da se postavi zanj s tistim odločnim navdušenjem, ki ne prihaja iz samega srca, temveč ga vodi razum, je treba zavednega, mislečega, presojačnega ljudstva. Torej izobrazbe.

Toda take izobrazbe mu ne mora dajati kapitalizem, ki ima zase precej soli v glavi in ve, da se mora bolj bati poučenega in resnega ljudstva, kakor pa nevednega in površnega.

Torej je treba izpodriniti kapitalizem, da pride ljudstvo do boljše, zdravljive omike. To pa ne gre, ker je ljudstvo neizobraženo in ne razume prave potrebe.

Navidezno je to tako, kakor s tistim možem, ki je moral samega sebe za lase vleči iz močvirja.

Ali le navidezno je tako. Politična izobrazba se ne črpa samo iz šolskega znanja; nedostatke tega pouka lahko vsaj deloma nadomesti agitacija in organizacija.

Ne bomo trdili, da postane vsakdo v socialistični organizaciji lahko Newton ali Kant; toda četudi ne bi bilo obžalovati, ako bi bili vsi ljudje tako znanljivi, vendar tudi to nekaj, ako spoznajo s pomočjo organizacije, kje so vzroki njihovega trpljenja, zakaj so in kaj morajo biti varani od volitev do volitev in kje je rešitev iz tega zemeljskega pekla.

Ako dosežemo s socialističnim delom za enkrat le toliko, da zadane socialistični glasovi po vseh zakonodajnih zbornicah te dežele, bo to imelo nekoliko posledice v vsem javnem življenju. Socialistična manjšina ne more nikjer nadglasovati kapitalistične večine; ali njen moralni vpliv se občuti povsod. Zane so nam javne korporacije, v katerih je bil po en sam socialist med samimi nasprotniki, pa je vendar dosegel realne uspehe, če je delal socialistično.

Tudi v ljudski izobrazbi bi se to poznalo; in vsako zboljšanje vzgoje in omike bi se zopet poznalo v zboljšanjem političnem življenju. Tudi to potrjujejo dežele, v katerih so si socialisti priborili kaj vpliva.

Treba je torej premagati malodušnost, zavijati rokave, pa se lotiti dela. Slabe razmere, slabi časi ne smejo biti izgovor. Prav zato, ker so razmere slabe, si moramo izboljšati boljše; in boljši časi ne bodo prišli, če bomo čakali nanje.

Agitirati in izpopolnjevati organizacije je treba vedno. Z organizacijo si moramo ustvariti moč, da se moremo lotiti boja. Pa osvajači postojanko za postojanko. In če bodo današnji indiferentni deli naše uspehe, bodo spoznali, da ni to boj brez upa zmaga. Tedaj se pretvori sedanja manjšina v večino, gospodujoči se prikažejo kot resnična manjšina, in ljudstvo pride do svojih pravic.

Socializem je požrtvovalnost sedanjega rodu za bodoče človeštvo.

Srbeči opahki,

kakor srbečica, kraste, lišaj, oblotičnik, brsljansko zastrupljenje, srab, slani tok, luskinje, prišč in mozolji zahtevajo nadevanje tešnega mazila.

Severa's Skin Ointment

(Severovo Mazilo zoper kožne bolezni) prežene bolečine in odpravi opahke. V nekaterih slučajih bi SEVERA'S MEDICATED SKIN SOAP (Severovo Zdravilno milo) okrajšalo čas zdravljenja s tem, da bi vzdrževalo bolne dele v čistem stanju.

Čitajte više naznanjeno pismo in se prepričajte.
Cena Severovega Mazila zoper kožne bolezni je 50c
Cena Severovega Zdravilnega mila je 25c

W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

100 Kron \$16.55

VI SE TEMU ČUDITE?

Vendar pa je z obzirom na sedanje razmere v Evropi razumljivo, da cene denarju padaju v starem kraju torej to je; povod, da lahko pošiljamo denar v domovino po gornjih cenah.

POPOLNO JAMSTVO.

Slučajno, da ni bil denar bodisi iz katerega koli razloga izplačan v stari domovini, ga vam povrnemo.

Za to vam jamči ta najstarejša in največja Slovanska Banka v Ameriki

Glavnica in prebitek \$600.000.00 — Hranilne uloge \$4,614,984.66

KASPAR STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILLINOIS.

Ako nam pišite, pišite slovensko. — Ako pridete osebno, govorite slovensko.

ŠE DVA MILJONA POD PUŠKO

Prav takrat, ko so prišli brzojavi, da se je italijanski parlament z veliko večino izrekel za vojno, so prinesli časopisi tudi telegrafično vest, da pokliče Nemčija še dva milijona mož pod orožje.

Ni natančnejšega ni obsegal telegram. Pa pravzaprav tudi ni bilo treba. Popolne resnice itak ne pove nobena vlada in če se bo sploh kdaj zvedelo, koliko je bilo laži v vojaških številkah, bo že treba čakati, da bo vojna končana.

Glavno je to: Nemčija pomnožuje svojo armado. Je li to čudno? Zdi se nam, da je bila Nemčija pripravljena na to, odkar se je pokazala nevarnost, da potegne Italija meč. In zdaj izvršuje nedvomno že gotov načrt.

Kako — tega ne vemo. Mislimo, si pa lahko, da bodo morali še starejši, morda tudi še mlajši ljudje kakor doslej pod puško.

Nekaj podobnega se je v Avstriji že zgodilo. Čitali smo poročila, da kličejo tam moške do 50. leta v črno vojsko. Ali to so bile vesti, ki se ne dajo kontrolirati. Vendar pa se je zgodilo nekaj, kar se lahko prime z roko. V avstrijskih listih, in sicer v takih, ki jih je imel cenzor pred očmi, čitamo, da je ogrski parlament sprejel razširjenje črnovojskega zakona. Tudi ta vest ne obsega nobenih podrobnosti, ali naravno je, da se ne more črnovojski zakon razširiti drugače, kakor da se raztegne starostna meja.

To je bilo na Ogrskem. Kar se zgodi tam, se zgodi tudi v Avstriji, le s to razliko, da ne vprašajo na Dunaju nobenega parlamenta. Tam si dekretirajo take reči kar sami s paragrafom 14.

Nemčija in Avstrija torej pomnožujeta armado. To pomeni, da postane klanje najbrže na vseh straneh še bolj krvavo. Zakaj da se bodo zavezniki potrudili, da store to, kar so storili njih sovražniki, je tako gotovo, kakor da je zemlja okrogla. In če se bo to še nekaj časa razvijalo, bodo naposled res tudi še ženske jemali pod puško.

Vojna blaznost je nevarnejša od dne do dne. Vladam je očitno že vseeno, če se pomore vsi narodi. Nihče ne misli več na to, kaj bo po vojni. Furijska divja in nikjer ni videti sile, ki bi jo ukrotila, dokler ne pogine sama ob sebi.

Opahki so izginili.

"Naznanjam Vam, da je Severovo Mazilo zoper kožne bolezni izborni pripravek zoper razne kožne opahke. To govorim po osebnem opazovanju. Moj sin je imel opahke več kot eno leto. Zdravnikovi razčini so postajali vedno večji, toda nič mu ni pomagalo. Čital sem v časopisu o Severovem Mazilu zoper kožne bolezni ter sem ga poskusil in je dobro učinkovalo. Ko smo porabili tri lončke, so opahki izginili."

Albert Skrabalak,
141 Walnut St.,
Binghamton, N. Y.

Severa's Tab-Lax

bi morali rabiti vsi, ki trpijo vsled zapake ali enakih nepravil. So prijetno sladkorno odvajalo za otroke in odrasle.

Cena 10 in 25 centov.

Kadar kupujete zdravila, vprašajte lekarnarja za Severovo in ne vzemite nadomestitev. Dobite pristoje. Ako jih ne morete dobiti v Vaši okolščini, naročite jih od nas.

OPROŠČENI ROOSEVELT.

Dolge tedne je trajal v Syracuse, N. Y. proces republikanskega bossa William Barneses proti Rooseveltu, katerega je tožil zaradi užaljene časti za 50.000 dolarjev odškodnine. Neštete priče so bile zaslišane, celi vozovi dokazov in protidokazov so se predlagali in — pralo se je umazano perilo, ki se ne da oprati.

Proces je bil zanimiv in tudi ne. Kdor nekoliko pozna politično mehaniko meščanskih strank v Ameriki, ni mogel biti posebno presenečen; da vlada v političnih napravah največja korupcija in da je ves demokratizem v Ameriki vsled delovanja kapitalističnih strankarskih mašinerij prazna fikcija, je stara reč. V razpravi se je pokazalo, da morajo poslanci, senatorji in guvernerji tako plešati, kakor jim žvižgajo politični bossi in da so zakonodajne zbornice pod kontrolo kapitalističnih strank. Politične kupčije se raztezajo čez vse mogoče in obsegajo državna tiskarska dela prav tako kakor igralnice in bordele.

Ali Roosevelt je hotel nastopati v vlogi uničevalca politične korupcije; to mu je pa le spodletelo. Sam ni mogel utajiti, da je priznaval sistem političnih bossov in da je tudi sam kot guverner in predsednik služil njih interesom. To pa so vse stare reči. Zabavno je bilo le to, kako sta se Roosevelt in Barnes vzajemno obkladal z njimi. In poučen bi bil proces za tiste, ki so se verjeli, da se izvršuje v kapitalističnih strankah in v institucijah, ki jih knotrolirajo, kajšna ljudska volja. Oni bi se lahko naučili, da ni za ljudstvo pomoči v teh strankah, ampak le proti tem strankam.

Roosevelt je bil oproščen. Lepotnik Burns je izjavljal, da je za Barneses. Kljub temu se čuti Roosevelt kot velik zmagovalac in se je poslovil od porotnikov z bombastično govoranco.

Nemčija je luteranska, Avstrija katoliška, Anglija anglikanska, Francija brezverska, Rusija in Srbija pravoslavna, Turčija mohamedanska, Japonska budistovska. To je še nekako šlo. Ali tudi Italija je katoliška, pa je sovražnica katoliške Avstrije. Zdaj se šele pričnajo težki dnevi za katoliškega Boga.

gov iz No3 Roundup, za kar jim zahvaljujemo.

Kakor napredujemo politično, ko tudi v drugih ozirih; torej oramo tudi to sporočiti. Naš soing in neutrudljivi boritelj za cializem Jos. Ivančič, rojen v meškem, okraj Sevnica na Sp. ajerskem, se je dne 6. t. m. cion poročil brez vseh verskih remonij pred tukajšnjim okrajm sodnikom, z gosp. Marijo ernad, doma iz Stolovnika, okr. vnica na Sp. Štajerskem. To je la prva civilna poroka od naših drugov v naši naselbini. Novo ročenima želimo veliko sreče v iju sedanjem stanu in tudi jima poročamo, da delujeta še v naej, kakor doslej za našo sveto lavsko stvar, za socializem.

Omeniti morm tudi, da čitamo kaj v naših naselbinah samo nadenno časopisje; vendar pa monoreči, da nas je nekoliko teh venskih "naprednih" časopi-

v zadnjih mesecih do skrajnopresenetilo z neko novopečeno go. Veliko slavošpevov smo že ali o tej ligi in veliko lepega ostora v časopisih se je že pozazalo s temi čenčami, vendar pa do danes ne vemo, kaj pa Dolgo časa smo čakali, da emoj najglavnejše, sedaj je pa i nas potrpežljivost zapustila, moramo tudi mi nekoliko o tem steklo, pregovoriti. Kakor so že skoro

naši sodrugi po vsej Ameriki estirali proti takšnemu delo- nju od strani voditeljev Lige, ko tudi mi protestiramo proti iteljem Lige in obenem tudi oduhuja ali ti Gl. Svobode, Gl. Naroda in budalnosti ev. Ameriki. Pozivamo jih, naj o E. K. najo metati pesek v oči sloven- toliko pomembnem delavcem v Ameriki. Sloven- Budov kipa delavci organizirani pri J. S. Z., pri S. N. P. J. in ravno ta- jani in bi pri drugih naprednih Jednotah Zvezah, smo začeli misliti sami sebe, in ne potrebujemo nobe- navodih od Gl. N., Gl. Svl ali i vseh ev. Amerike. Mi imamo danes oje delavsko časopisje, napr- asilo S. N. P. J. in Proletarea, katerim izražamo svoje mnenje jim odobravamo, kar je odo- it. Nadalje protestiramo proti dlim člankom napram uradni- m SNPJ. kakor tudi proti sodr- bin Kristanu, uredniku "Prole- area, ker se zavedamo, da če bi o kaj narobe pri eni ali pri dru- omenjenih organizacij, bodo ni ene ali druge organizacije ni obračunali, in to brez huj- anja od kriščanskih listov. Na- lje priporočamo vsem sodr- m J. S. S. Z., S. N. P. J. in dru- m naprednim organizacijam, da i nikar ne slede slavošpevom od ani narodnjaških voditeljev e, kar se tako obvarujejo veli- blamaže, katera bo prišla ne- ga lepega dne na nje.

Nadalje priporočamo članom S. P. J. in drugih Jednot in Zvez, odstranijo od sebe takšno ča- pisje, kakor je G. N. G. S. — in ev. Amerika, ker se zavedamo, je časopisje, katero je proti na- m uradnikom in gl. odborom, di proti nam. Ravno tako ape- ramo tudi na vse socialistične lube, da se oglašijo v tem tonu.

Spominjamo se tudi preteklosti as Naroda in Glas Svobode, nam S. N. P. J. Zatorej zaključie: Dotoč, in nič naprej; naša era je polna in naše potrpežljivi- je je konec.

V imenu soc. kluba št. 134 Klein, Mont., 5/9. 1915.

Martin Meznarič, tajnik soc. kluba, Sodrugi Mike Konečni

"Jos. Ivacic,
"Jos. Kogolšek,
"John Vičič,
"John Tkautz,
"John Spratz,
"Jos. Trebec,
"Frank Renitz.

Staunton, Ill.

Čenjeni sodr. urednik! —

V38. šte. Glas Svobode mlati od veledoneim naslovom "Slo- enski Informacijski in Publika- lski Bureau, Staunton, Ill." svo- o navadno slamo naš dobro zna- i kritikaster in Kondatov pri- ati publicist Aug. Lipošek. ed drugim piše: "V Staunton, l. je bil nek slovenski govornik i Chicago. — Prišel je pobijati slovensko Ligo." Tukaj naj ome- i je Jugoslov. Soc. Klub št. 10 priredil dne 2. maja javni ljudski shod, na katerem je govo- il sodr. Filip Godina; prvega aja je sodr. Godina govoril na ičniku združenih socialističnih ubov v Livingston. Obe priredi-

tvi sta se povoljno izvršili. Shod ter piknik sta bila prirejena, kar bi seveda vsak razredno zaveden človek sam lahko vedel, v prosla- vo Prvega Maja, nikakor pa ne, da bi "pobijali" Slov. Ligo, in to iz enostavnega razloga, ker v Staunton in Livingston sploh no- bene Lige ni, in če se ne motim, je tudi nikdar ne bo.

Gustl, tukajšnji slovenski de- lavci so preveč "kšajti," da bi se dali na vaše limanice ujeti!

Smatrati se pa moraš za veliko bolj važno osebo, kot te drugi čis- lajo, ako misliš, da bo tukajšnji Soc. klub prirejeval shode in na- jemal govorilnike iz Chicage samo radi tebe in tvojega "lajtnanta" Janežiča.

Socialistični klub pojde svojo pot naprej, in priredil bo zopet shod kakor hitro bodo finančne razmere za to ugodne, ne da bi vprašal tebe ali koga drugega iz- venskluba!

Pišesh tudi, — "Kar je govoril o Slov. Ligi, je deloma vede ali ne- vede lagal." Gustl, bil si navzoč in čul si njegove besede: zakaj nisi bil mož na svojem mestu ter takoj potegnil govorilniku krinko raz obraz? — Morda ti je padlo ravno v važnem momentu sree v hlače? Znano nam je, da je veli- ko lože sedeti za mizo in obsoditi človeka brez podpis ali s kakim tujim Nome de plume.

Iz naslova je razvidno, da si pričel nekaki Informacijski biro, torej te uljudno prosim za nekaj luči na sledeča vprašanja. Kdo je bil tako dober, da je tako vestno naznanil podrobnosti razprave ter predlog, ki sem ga jaz podal na zadnji seji društva "Bratje Vsi- zaenega" S. N. P. J. tičeš se ured- nika Glasila, uredništvu Gl. Svo- bode?

Sam si se izjavil na seji, da vse- bina dotičnega predloga popolno- ma nič ne briga posameznega dru- štva S. N. P. J. Torej, koliko pa briga uredništvo Gl. Svobode, o čem se na sejah razpravlja, dokler se ne tečijo lista samega?

Jos. Mostar, tajnik kluba.

Hermine, Pa.

Odgovor dopisniku iz Hermine v Proletarec št. 399, pod ime- nom Ignac Kolar, ki poziva društva S. S. P. Z. v Penna, da naj sodijo njegovo afero. Kolar, stvar je že sojena in sodbo si pod- pisal ti sam in tvoja žena. Ignac, dokaze imamo, da je tvoja žena že pred 20. septembrom 1914. go- vorila, da bosta pustila društvo št. 80 S. S. P. Z., ker vsled slab- jih razmer ne moreta plačevati a- sesmenta.

Kar se tiče J. D. podpore in konflikta s teboj, naj pa tudi jav- nost ve, da si ti tako hotel. Ignac, ali ni bila tvoja žena ravno isti mesec pri zdravniku, da je bol- na kot J. D., katere pa zdravnik ni pripoznal bolne, marveč jo je domov poslal spripombo, da lahko opravlja lahka dela? J. D. je bil bolan, da ni iz postelje mogel, pa si ga vedno imel za bolj zdravega kot tvojo ženo. Že takrat si rekel: Če moja žena ni dobila podpore, je tudi J. D. ne sme dobiti.

Kar se pa tiče seje 20. septem- bra, ti pa žal nihče ne more po- magati; ako bi ti in tvoja žena malo več ugleda imela pri članih in v naselbini, bi tudi gotovo ver- jeli tvojim izjavam, da si videl J. D. delati za časa bolezni; ker te pa članstvo že davno pozna kot starega združbarja, se pa ni ozira- lo na tvojo izpoved, marveč glaso- vala po svojem prepričanju. Na seji se je razpravljalo več točk glede bolezni in dela, kar pa Ko- lar v dopisu zavija in se skriva za resnico.

S tem, da vaju je društvo črtalo, ni več storilo kot svojo dolž- nost, ker sta zopet na seji izjavila, da več ne plačata društva; jer pa črtani člani pri S. S. P. Z. izgubi- vse pravice, takoj ko so pri- javljeni Gl. uradu, vaju na okto- brovi seji tudi društvo ni upošte- vala.

S pismom, ki si ga prinesel na sejo, je pa tako: Pismo je bilo poslano tebi in se je tudi tikalo samo tebe, kar vedo vsi rojaki; saj si ga kazal vsakemu človeku. Na sejah se čitajo samo uradna in ne pristranska in osebna pisma, in to bi lahko tudi ti vedel. Gl. urad je imel tudi poročilo, da si črtan in dr. ni nič prejelo, da vaju naj nazaj sprejme v oktobru.

In prav tukaj se zreali tvoje možakarstvo. Napisal si cele kolo- ne; v enem stavku praviš, da ne plačaš več društva, v drugem

praviš, da bi bila oba še rada v društvu, v tretjem zopet, da te je društvo ven vrglo in zopet da te je predsednik nagovarjal, da pla- čaj in stoji nazaj. Tako je tvoja odločnost; zakar si bil v septem- bru, proti temu si bil v oktobru, in kar si napisal v enem stavku dopisa, si v drugem zopet pobil.

Ko je društvo prejelo razsodbo Gl. porotnega odbora, se je na prvi seji prečitala in sklenilo, da te predsednik obvesti, kar je tudi storil. Takoj po seji ti je rekel: Ignac, zdaj pa lahko stopiš nazaj v društvo; smo prejeli od Gl. po- rotnega odbora razsodbo, da te moramo sprejeti nazaj in da se morata z bratom J. D. pobotati. Predsednik še ni imel časa vsega izgovoriti, ko si ga prekinil in re- kel: Jaz še nisem nič prejel; pa saj veste, kje sem; kakor ste me spodi- li, tako boste še po mene prišli. Izvedli smo pozneje, da stopiš v dr. pod pogojem, da dr. plača ves ostali asesment zate in tvojo že- no. Tako je, Ignacij; tukaj se vi- di, kako hinavsko navrtan da si. Nobene resnosti, sama zavijanja, s čimer hočeš škoditi vsemu dru- štvu in uradnikom sploh. Povemo ti pa, če bi bilo tebi v resnici kaj za društvo, ne bi vrgel puške v koruzo, ne bi lovil praznih fraz po zraku, in jih rabil za vzroke, kot si to storil v dopisu.

Čudno se nam le zdi, da nisi dopisa poslal na Gl. Sv., ko je gla- silo S. S. P. Z. Saj si vendar feh- taril za Gl. Sv. tiskarno, zakar smo mnenja, da bi dopis od tebe tudi z veseljem sprejeli. Svetuje- mo ti pa, da kadar boš še kaj na- pisal za javnost, napiši kaj resno stvarnega in brez zavijanja, in če ti še zna pripetiti kot se ti je že, namreč da si se znašel pred vratni dvorane nekega dr. S. N. P. J. s tvojo ženo.

Soglasno sprejeto na seji dne 16. maja 1915.

Odbor
Predsednik Jos. Britz
Tajnik Frank Rahne
Blagajnik John Rahne.

Franklin, Kans.

Dne prvega majnika je bilo krasno vreme kakor nalašč, da se proslavi dostojno ta delavski praz- nik. Ob osmih zjutraj so pričele drveti skupaj ljudske mase od vseh strani iz okrajev Crawford in Che- rooke. Ob desetih se je pričel po- hod kot manifestacija zoper dana- nji krivični sistem. Pohoda se je udeležilo od 4000—5000 rojakov in rojakinj. Žal, da se delavcev dru- gih narodnosti niti eden ni udeleži- pohoda, ker delavci drugih narod- nosti v tem okolišču še ne razume- jo pomena prvega majnika. Opol- dne so se pričeli govoriti. Med vsa- kim govorom je nastopil pevski zbor iz Yale, Kansas, ki šteje 10—13 otrok. Zbor je napravil velik vtis na delavstvo. Marsikateremu delavcu so stopile solze v oči, ko je videl pred sabo otroke v preprosti obleki, ki so navdušeno peli sloven- seljezo. Čast in hvala br. in sodr. Leo Junkotu, ki je organiziral ta mladi pevski zbor. Čast staršem, ki uče svoje otroke že v zgodnji ml- adosti socialistične ideje, in tako vzgajajo razredno zavedne bojev- niki za boljšo bodočnost človeške družbe. Govorniki so največ govo- rili o pomenu prvega maja in o socialistični stranki in njenih cil- ljih. Protestirali so tudi proti klau- nju v Evropi. Po končanem slo- venskem govoru je nastopil sodr. George Brewer v angleščini. Žal, da ga je poslušalo malo ljudi. Kon- cert v dvorani je trajal do štirih popoldne, po štirih je pa igrala godba za ples, ki je končala ob eni zjutraj.

Dobička smo tudi napravili ne- kaj, ki se bo razdelil. Sicer ni bilo

LISTU V PODPORO.

Jugoslovanski socialistični klu- bi v Chicago, Ill., od "Komuni- stične" in "Prvo majske" vesel- je \$21.74. Frank Starke, Pueblo, Colo., 25c; John Buden 10c; Ed. Branisl 10c; Prijatelj 25c; Joe Papič 25c; Math Kolar 15c; Ant. Krašna 25c; Frank Mikše 15c. Vsi v Clevelandu, O. Ivana Cvetnich. Waukegan, Ill., 10c. Slov. soc. klub št. 118 Canonsburg, Pa. \$2.50. Slov. soc. klub št. 114 Detroit, Mich., \$1.60. Skupaj 27.44. Zadnji izkaz \$267.04. Vsega do danes \$294.48.

Za štrajkarje v Ohio.

Jugoslov. soc. klub v Stone City, Kans. \$8.00. Blaž Mezori in Frank Kovašek oba v Carona Kans. Vsak po \$1.00.

Denar prejel Ignac Žlemlberger. Opomba. V zadnji št. se je urini- la pomota. Namesto S. D. P. J. se ima glasiti S. D. P. in P. D.

Nekateri ljudje niso zato sreč- ni, ker imajo vsega dosti, ampak zato, ker imajo drugi vsega pre- malo.

VABILO NA VESELICO,

kateri priredi
Društvo "Bratstvo" št. 6 S. N. P. J.
v ponedeljek dne 31. maja
v društveni dvorani na Sygan, Pa.

Začetek točno ob drugi uri popoldan.
Svirala bode izvrstna godba (Orchestra).

Ob tej priliki uljudno vabimo vsa sosedna društva, kakor tudi vse cenjeno občinstvo, da se polnoštevilno blagovolijo udeležiti naše veselice. Vedeli bomo ceniti Vašo naklonjenost in Vam ob priliki povrniti.

Na veselo svidenje na Sygan dne enaintridesetega maja!
Za najboljšo zabavo in postrežbo poskrbi
Veselični odbor.

vse tako, kot bi moralo biti, nered- nosti se povsod dogode, toda upa- mo, da nam jih rojaki odpuste.

V imenu soc. klubov v okrajih Crawford in Cherokee in v imenu skupne zastave S. N. P. J. izreka- mo najtoplejšo zahvalo zastavi A. B. P. D. in vsem udeležencem maj- niške slavnosti. Odbor.

Biwabik, Minn.

Spomlad je lep leten čas in še delavec trpin, ki ima vso glavo polno skrbi, se ga veseli. Prišla je spomlad tudi v Minnesoto. Plan je ozelenela, obsula se je s cvet- jem, ptiči so zopet peli in človek se je povescel in je upal. Ampak včas pride iznenada nevihta in naliv; 17. maja je celo zasnežilo in bela odeja je pokrila kraj v Min- nesoti. Tedaj so cvetice pozeble in tiči utihnili.

Prav tako je tudi z nami delav- ci. Čakali smo vso zimo brez de- la in tolažili so nas, da dobimo spomlad dela in boljše čase. Ka- pitalist se ne usmili ubogega de- lavca; misli menda, da se lahko preživi kakor on, ki tudi nič ne dela. Bog se nas pa tudi ne usmi- li, čeravno je tukaj še dosti roja- kov, ki se zanašajo nanj in pravi- jo, da bo še Bog dal. Meni se pa zdi, dokler bosta vladala Bog in kapitalizem, bo vedno dosti siro- makov na svetu.

Rojaki, čitajmo prave napred- ne liste, v prvi vrsti našega delav- skega Proletarca. Tam se lahko poučimo, kaj da smo in česa nam je treba. Proč s kapitalizmom; delavce naj se postavi na svoje noge.

Tudi ne poslušajte tistih liga- šev, ki so nasprotni delavski stranki. Videl sem v Glasu Svo- bode št. 31, kjer se je nekdo ogla- sil, da je socialist, pa je naspro- tni delavski stranki. Kakšen člo- vek je to, ki si upa tako govoriti? In napada Et. Kristana, da živi od delavskih žuljev; rad bi videl, da bi se oglasil in mi povedal, kdaj so se že pobirali dolarji za E. Kristana, tako kakor so se za druge. Pa če si tako korajžen, zakaj se ne podpišeš s svojim pra- vim imenom? Kaj se skrivaš pod Ahasverjem izpod Krna? Praviš da si socialist; če bi bil res, bi se obnašal, kakor se obnašajo zave- dni proletarci.

Rojaki! Pomislimo, da smo de- lavci, katerim nihče ne pomaga, če si ne bodo sami pomagali. Zato se organizirajmo, da bomo močni in si bomo priborili pravice kot delavci. Spoznajmo, da potrebuje delavec delavsko organizacijo.

Pozdrav vsem zavednim delav- cem! Louis Zakrajšek.

LISTU V PODPORO.
Jugoslovanski socialistični klu- bi v Chicago, Ill., od "Komuni- stične" in "Prvo majske" vesel- je \$21.74. Frank Starke, Pueblo, Colo., 25c; John Buden 10c; Ed. Branisl 10c; Prijatelj 25c; Joe Papič 25c; Math Kolar 15c; Ant. Krašna 25c; Frank Mikše 15c. Vsi v Clevelandu, O. Ivana Cvetnich. Waukegan, Ill., 10c. Slov. soc. klub št. 118 Canonsburg, Pa. \$2.50. Slov. soc. klub št. 114 Detroit, Mich., \$1.60. Skupaj 27.44. Zadnji izkaz \$267.04. Vsega do danes \$294.48.

Za štrajkarje v Ohio.

Jugoslov. soc. klub v Stone City, Kans. \$8.00. Blaž Mezori in Frank Kovašek oba v Carona Kans. Vsak po \$1.00.

Denar prejel Ignac Žlemlberger. Opomba. V zadnji št. se je urini- la pomota. Namesto S. D. P. J. se ima glasiti S. D. P. in P. D.

Nekateri ljudje niso zato sreč- ni, ker imajo vsega dosti, ampak zato, ker imajo drugi vsega pre- malo.

LISTU V PODPORO.
Jugoslovanski socialistični klu- bi v Chicago, Ill., od "Komuni- stične" in "Prvo majske" vesel- je \$21.74. Frank Starke, Pueblo, Colo., 25c; John Buden 10c; Ed. Branisl 10c; Prijatelj 25c; Joe Papič 25c; Math Kolar 15c; Ant. Krašna 25c; Frank Mikše 15c. Vsi v Clevelandu, O. Ivana Cvetnich. Waukegan, Ill., 10c. Slov. soc. klub št. 118 Canonsburg, Pa. \$2.50. Slov. soc. klub št. 114 Detroit, Mich., \$1.60. Skupaj 27.44. Zadnji izkaz \$267.04. Vsega do danes \$294.48.

Za štrajkarje v Ohio.

Jugoslov. soc. klub v Stone City, Kans. \$8.00. Blaž Mezori in Frank Kovašek oba v Carona Kans. Vsak po \$1.00.

Denar prejel Ignac Žlemlberger. Opomba. V zadnji št. se je urini- la pomota. Namesto S. D. P. J. se ima glasiti S. D. P. in P. D.

Nekateri ljudje niso zato sreč- ni, ker imajo vsega dosti, ampak zato, ker imajo drugi vsega pre- malo.

LISTU V PODPORO.
Jugoslovanski socialistični klu- bi v Chicago, Ill., od "Komuni- stične" in "Prvo majske" vesel- je \$21.74. Frank Starke, Pueblo, Colo., 25c; John Buden 10c; Ed. Branisl 10c; Prijatelj 25c; Joe Papič 25c; Math Kolar 15c; Ant. Krašna 25c; Frank Mikše 15c. Vsi v Clevelandu, O. Ivana Cvetnich. Waukegan, Ill., 10c. Slov. soc. klub št. 118 Canonsburg, Pa. \$2.50. Slov. soc. klub št. 114 Detroit, Mich., \$1.60. Skupaj 27.44. Zadnji izkaz \$267.04. Vsega do danes \$294.48.

Za štrajkarje v Ohio.

Jugoslov. soc. klub v Stone City, Kans. \$8.00. Blaž Mezori in Frank Kovašek oba v Carona Kans. Vsak po \$1.00.

Denar prejel Ignac Žlemlberger. Opomba. V zadnji št. se je urini- la pomota. Namesto S. D. P. J. se ima glasiti S. D. P. in P. D.

Nekateri ljudje niso zato sreč- ni, ker imajo vsega dosti, ampak zato, ker imajo drugi vsega pre- malo.

Vnetje želodca.

Ta neprijetna bolezen je navad- no posledica neprehrane hrane slabega žvečenja, preveč užitega alkohola, zastrupljenja ter se jav- lja z bolečinami okoli želodca, zgubo teka, pokritim jezikom, mrzličnostjo, zapeko, bluvanjem želje, glavobolom in izmučenostjo. Tak položaj zahteva takojšnjo pozornost. Prvo kar je treba storiti, je začeti z uživanjem Trinerjevega ameriškega zdravilne- ga grenkega vina v svrhu izčišče- nja in ojačanja droba. Dalo bo dobro in največkrat stalno pomoč ter je kot "prva pomoč" zelo za- nesljivo sredstvo. — Rabiti se more tudi v drugih boleznih, ki so z zapeko.

V lekarnah. Cena \$1.00. Jos. Triner, izdelovalec, 1333—1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Otekle ali boleče izmučene li- šice potrebujejo Trinerjevega li- nimenta. Poskušajte ga takoj. Cena 25 ali 50c po pošti 35 ali 60 centov.

Nizke denarne cene.

Posiljam denar v staro domo- vino, popolnoma zanesljivo in za- jamčeno, po sledečih kurznih ce- nah:

10 K	\$ 1.75
20 K	\$ 3.40
30 K	\$ 5.05
40 K	\$ 6.70
50 K	\$ 8.25
60 K	\$ 9.90
70 K	\$ 11.55
80 K	\$ 13.20
90 K	\$ 14.85
100 K	\$ 16.50
300 K	\$ 49.50
500 K	\$ 82.50
700 K	\$ 115.50
1000 K	\$ 163.00

Poštnina je pri teh svotah že všteta, in je torej izplačan v star- em kraju polni znesek.

Izven Milwaukee bivajoči roja- ki pošljejo denar name ali po Mo- ney Ordu ali pa v registrova- nem pismu, z natančno navedbo poleg svojega tudi naslova ene o- sebe, katerej se naj denar v star- em kraju izplača. (2x)

LOUIS BEWITZ,
198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.

Visoke obresti.

Vam bo nosil denar, ako ste ga naložili v nakupu farne v takem kraju, kjer so dani vsi predpo- goji za uspešno kmetovanje in dobičkanosno živinorejo v zvezi z mlekarstvom in sirarstvom. Ti predpogoji so: DOBRA ZEMLJA, ki bogato rodi najraznovrstnej- še poljske pridelke; PRAVO PODNEBJE, to je, da ni ne pre- mrzlo in ne prevroče; DOVOLJ VODE za ljudi, živali in rastlin- stvo; in kar je skoro glavno, U- GODNE PROMETNE ZVEZE in BLIŽINA TRGOV, da lahko svo- je farmarske pridelke hitro in drago prodate. — Ako le enega teh predpogojev ni, potem bo ves Vaš trud zaman, in denar, ki ste ga naložili v farmo, mrtev, a- ko ne izgubljen.

Naša farmarska naselbina, ki se je po komaj dveletnem obstan- ku začela jako lepo razvijati, i- ma vse te pogoje, za kar jamči- mo; kdor si pride ogledat in ne najde vsega tako, mu drage volje povrnemo denar za vožnjo.

Naša naselbina leži v enem najkrajnejših in najrodovitnej- ših krajev države Wisconsin, ki je že gosto naseljen. Ne pridete torej v kako divjino, od vsega sveta zapuščeno pustino, marveč v obljuden kraj, kjer boste imeli za sosedo že dalj časa naseljene, izkušene in premožne farmerje, ki Vam bodo, kot začetniku, radi šli na roko v vseh ozirih. Zemlja, ki jo prodajamo, leži v osrčju in- dustrijskega okraja in v nepo- sredni bližini hitro se razvijajo- čih mest: Cornell z 2000 prebi- valci, Ladysmith s 6000 in Chip- ewa Falls z 12,000 prebivalci. Tu so razne tovarne, kakor: pa- pirnice, tovarne za čevlje, sirar- ne itd., kjer se lahko dobi delo čez zimo. Vsak kupec dobi na svo- jem mestu toliko lesa, kar ga po- trebuje za gradnjo poslopj; tudi bruna za žago se lahko drago prodajo; ostane še lahko dovolj drv za kurjavo. V tem kraju se nahajajo še obsežni gozdovi z raz- novrstno, lovem dobrodošlo di- vajino; bistrre reke in potoki pa so polni slastnih rib. — Prodane je že mnogo zemlje našim roja-

kom, ki se bodo še to leto tam naselili.

Tudi Vam se nudi sedaj prili- ka, da si postavite svoji ognjišče v kraju, ki ima po svojih vredno- stih ne le lepo bodočnost pred seboj, marveč tudi že 'sedanjost.' Vašega truda sad ne bodo uživali šele Vaši potomci, uživajte ga lahko že Vi sami. — Aker neob delane zemlje \$15—\$20; obdela- na pa \$50—\$150 akter. Prodaja- mo tudi cele kmetije s hišo, go- spodarskimi poslopji, stroji, živi- no itd., ako koga veseli. Zdaj je najprimernejši čas, da si naš svet ogledate. Pišite nam takoj po natančnejši popis zemlje z zemljevidom, ki ga pošljemo brezplačno.

Slovenska Naselbinska Družba,
198—1st Ave., Milwaukee, Wis.
4-x (Advertisement.)

Pazite na ta ovitek!

Nič vredne ponared- be slavnega Pain- ExPELLER-ja dobiti često, ako niste pa- zni. Pazite na sidro in ime Richter 25c in 50c pri vseh do- brih lekarnarjih.

F. Ad.
Richter & Co.
74-80 Washington St.
NEW YORK, N. Y.

ANTON MIADIČ
moderna gostilna.
Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

CARL STROVER

Attorney at Law
Zastopa na vseh sodiščih.
Specialist za tožbe v odškodnini- kih zadevah.
Št. sobe 1009
133 W. WASHINGTON STREET
CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranoselnik.
Zdravniška preiskava brezplačno—pa- čati je le zdravlja 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje 1 do 3 pe- pol; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicage živeti bolniki naj pišejo slovensko

ALOIS VANA

— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raz- nih neopojnih pijač.
1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1444

LOUIS RABSEL

moderno urejen salon
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

J. A. FISCHER

Buffet
Ima na razpolago vsakovratno pivo, vino, sode, i. t. d.
Izvrstni prostor za okrepčilo.
3700 W.

Solske knjige.

V Chicagu se je razvila velika "šolska afeta." Superintendentka javnih šol mrs. Ella Flaag Jungova je lani sestavila šolsko berilo za višje razrede javnih šol (Chicago Public School Spelling Book for Grades Four, Five, Six, Seven, Eight). Ta knjiga obsega tudi članek o nemškem kajzerju, katerega daje s primernim, ne preveč duhovitim slavošpevom otrokom za zgled. Kritični članek, ki je dvignil veliko prahu v Chicagu, se glasi:

"Na gimnaziji v Kasselu je prebil nemški cesar tri leta svoje mladosti kot priden ali ne ravno odlični dijak, kajti bil je deseti v številu sedemnajstih kandidatov za vseučilišče. O tej dobi njegovega življenja se pripoveduje mnogo anekdot, in ena izmed njih je značilna. Neki profesor, pravijo, hoteč izraziti svojemu kraljevskemu dijaku posebno naklonjenost, ga je obvestil zvečer o poglavjih iz grščine, ki naj bi bila drugi dan predmet izpraševanja. Mladi princ je storil nekaj, česar mnogo mladeničev ne bi bilo storilo. Čim se je drugo jutro odprla šolska soba, je vstopil in jasno napisal na tablo, kar mu je bilo naznanjeno.

Lahko se pravi brez pomisleka, da ima mladenič, ki je sposoben takega dejanja, zarodek odličnega značaja v sebi, da ima tisti viteški smisel nepristranosti, ki je najbližji verstvi, na katero se mora gledati v tej dobi, da sovražja nizkotnost in protekcijo in jo bo povsod, kjer je mogoče, izpostavil sramoti. V njem je temeljita naklonjenost do vsega, kar je čisto, možato in ravno."

V mnogih krogih prebivalstva, pa tudi med šolniki in v mestnih uradih je napravila objava tega čtiva skrajno slab vtisk in je povzročila veliko razburjenost. Mrs. Jung se sklicuje na to, da je šla knjiga v tisk dne 13. maja 1914., ko še ni bilo govora o vojni. Inkriminirana istorija pa je bila po njenih zatrilih izbrana, ker je baže izredno dobro pisana, ker je zgodba iz mladeniškega življenja, in ker obsega besede, ki so veliko vredne za čitanke. Mnogo besed je v njih, ki jih ljudstvo prav pogostoma napačno razume, n. pr. "gymnasium," "illuminating," "candidates," "curry," "meanness," "conspicuously," "unhesitatingly" in "chivalrous."

To je vse prav; otroci naj se uče jezik prav razumeti, čislati moštost, odkritosrčnost, sovraštvi protekcijo itd. S tem se popolnoma strinjamo. Kljub temu je Mrs. Jung v temeljiti zmoti, če res verjame, da je v čičaški šolski knjigi umestno berilo, ki izgleda kakor anonsa za nemškega cesarja.

Gospa superintendentka pravi, da je istorija izredno dobro pisana. Ali ameriška literatura ni tako siromašna, da ne bi bilo mogoče dobiti sto vsaj enako dobro pisanih istorij. Če je treba takih besed, ki jih ona tako želi, tudi ni neizpolnjiva zahteva, da se sestavi povestica, v kateri se porabi lahko še več takih besed. In če gre za mladeniško življenje, ni bil le nemški kajzer, ampak vsak mož nekoč mladenič.

Gotovo pa je, da nimajo v ameriških šolskih knjigah ničesar iskati slavošpevi ne o nemškem ne o kateremkoli monarhu in da so anekdote, o katerih ni nobenih dokazov, še posebno neumestne.

Da se je javnost opozorila na ta članek, je povzročila vojna. Če ne bi bilo nastalo klanje v Evropi, se ne bi bil najbrže nihče oziral na to berilo. Zato pa vendar ne bi bile take princevske zgodbe nič bolj opravičene v ameriških šolskih knjigah. Naj pa je bil vzrok kakršenkoli, dobro je, da se je spaka opazila in še bolje bi bilo, če bi se šolske knjige sploh revidirale in očistile od vsakovrstnih bajk, pa tudi od tistega šovinističnega patriotizma, ki zastruplja ameriško vzgojo in vepelja v glave nezrelih šolarjev neumno misel, da je vsak puhloglavček pol boga, če je bil rojen v Ameriki in da se mu pravzaprav ničesar ni treba učiti, ker je že z ameriškim rojstvom prinesel vso modrost s seboj na svet. Šolske knjige naj bi bile take, da bi resnično vzgajale.

ŠPANSKI SOCIALISTI.

Na Španskem so socialisti sklicali kongres v Ferrol, da bi razpravljali o sredstvih za mir. Španska vlada ga je prepovedala. Ministrski predsednik Dato pravi, da je bila prepoved potrebna, ker ne bi bili člani kongresa nastopili za mir, ampak iskali priliko za kalitev miru.

Senor Dato je zgrešil svoj poklic; postati bi bil moral žreč ali prerok, ne pa minister.

Sklicatelji kongresa so naprosili poslanca Barriobera, naj posreduje pri vladi; če to ne bo imelo uspeha, hoče stranka prirediti protestne manifestacije. Po vsem ferrolskem okraju je policija na nogah.

SOČUTJE JE PREPOVEDANO.

Mestni policijski urad v Schwerinu na Nemškem je izdal sledeči ukaz:

"Zadnji čas se je večkrat zgodilo, da je pokazalo civilno prebivalstvo pri pohodu vojnih ujetnikov skozi mesto izredno netaktno vedenje. Ne le da so se zbrali radovedneži v trumah, ampak mnogo gledalcev — posebno ženskih — se ni znalo premagati, pa so kazale ujetnikom svoje sočutje s tem, da so se jokale, jih obdarovale, pomagale nositi prtljago i. t. d. Civilno prebivalstvo se opozarja, da je poskrbljeno, da se tako vedenje v bodoče na vsak način prepreči." Policijski načelnik v Schwerinu mora biti zelo kulturni človek.

IZPOVED POD VISLICAMI.

V Wilmington, Del., so nekega Petra Krakusa obsodili na smrt na vesalih, ker je umoril stražnika Tierneya. Ko je stopil pod vislice, je izjavil: "V New Britain sem umoril tudi duhovnika Zebrayasa in njegovo kuharico Evo Gillman. Naši gangi je pripadalo veliko new-yorskih in bostonskih stražnikov. New-yorska policija je skrajno korumpirana in si je kovala denar iz naših zločinov." Takoj za tem so ga obesili. Če so vzeli njegovo izpoved na znanje in dalje kaj ukrenili, se ne poroča. Pričo so vsekakor obesili. Tudi to kaže, kako pametna je smrtna kazen.

DO 50. LETA.

Čez London prihaja pravkar poročilo, da je uradni list v Budimpešti objavil naredbi, s katero se pozivajo črnovojniki od 18. do 50. leta na nabor. To torej pomeni razširjenje črnovojniškega zakona.

Stranka

Chicago, Ill.

Ker je letos 500 let, odkar je bil v Konstanci "ad maiorem dei gloriam" sežgan Jan Hus, ker mu je bila vest in prepričanje več kakor ukaz katoliške cerkve, ki je od njega zahtevala, da naj preklicuje svoje nauke, je sklenil Jugoslov. soc. klub št. 1., da priredi **Husovo spominsko slavnost**, in sicer v jeseni, zlasti z ozirom na to, da je v letnih mesecih daljše vztrajanje v zaprti dvorani za udeležence mučno. Sodruga in somišljeniki opozarja klub že sedaj na to slavnost, za katero bo poskrbljeno, da se v vsakem oziru dostojno izvrši. Vse podrobnosti glede na čas, prostor in program bodo pravočasno objavljene.

Jan Hus je živel petsto let pred nami, v drugih razmerah kakor mi, zato tudi njegove ideje niso mogle biti naše ideje. Toda Hus je bil sijajen zgled značajnosti in njegova mučeniška smrt je zapisala njegovo ime s plantičnimi črkami med največja v zgodovini. Zato je dostojno, da si tudi mi ohranimo spomin, kateremu velja nameravana proslava.

NAZNANILO.

Na roki imamo še 125 iztisov "Majniške" izdaje Proletarca, katere smo morali zadržati nazaj za slučaj, ako bi se kateri zavitek po pošti izgubil.

Slov. soc. klubi in naši aktivni zastopniki, kateri bi rabili te številke za agitacijo socializma, jih dobe brezplačno. Pošlje naj se samo nekaj poštinih znamk za pokritje poštne.

Letošnje "Prvomajniške" izdaje Proletarca je šlo med slovenske delavce nad 15.000 iztisov. Samo za "second class matter" smo plačali za to izdajo nad \$25.00.

ROJAKOM DELAVCEM!

Pueblo, Colo.

Slovenski socialistični klub št. 132 J.S. Z. je sklenil na svoji redni seji dne 2. maja t. l., da odpre šolo za rojake, ki se žele poučiti o potrebnih podatkih za pridobitev državlanskega papirja. Zato je klub zaključil, da se pozovejo vsi tisti, ki bi se radi o stvari poučili, da se udeležijo bodoče klubove seje dne 6. junija ob 10. dopoldan. Začetek seje za člane ob 9. v Rojčevi dvorani na Besemerju. Tovarši delavci, kateri še nimate državlanskega papirja in ga želite pridobiti, udeležite se te seje v obilnem številu, da nam bo tem lažje aranžirati, katere dneve da naj se pouk vrši. Vstop na sejo prost vsakemu.

Chas. Pogorelec, tajnik.

PROTEST.

Franklin, Kans.

Mi zbrani rojaki in rojakinje, Slovence iz Crawford in Cherokee County na javnem ljudskem protestnem shodu dne 9. maja t. l. v Franklin, Kans., soglasno in najodločneje protestiramo proti Slovenski ligi, in sicer iz sledečih razlogov:

1.) Ker napada Slov. liga po svojih glasilih na najnesramnejši način, kakor so sploh zmožni le ljudje njenega kalibra, mednarodno soc. stranko in nje sodruga.

2.) Ker ravno tako tudi napada prvo napredno podporno organizacijo in nje glavni odbor.

3.) Ker Slovenska liga in nje voditelji ne slišijo glasu svojih rojakov, ki zdihujejo pod pritiskom kapitalizma v državi Ohio in drugod.

4.) Ker se voditelji lige spodtikajo in polena mečejo pod noge vsakemu naprednemu bitju, katero deluje za splošno osvojenje vseh narodov izpod kapitalističnega jarma.

5.) Ker Slov. liga do danes še ni prišla z dokazi na dan, na kakšen način osvobodi Slovence ali Jugoslovane; do danes še ni storila drugega, kot da seje prepri in sovražstvo med narodom in da kliče: Daj, kdor je Slovenec, \$.

Ako niste sploh gluhi in slepi, morate vedeti, da priznava mednarodna soc. stranka za vse narode enako pravico. In zakaj bitite sedaj po časopisih mednarodno stranko? Kričite: "Internacionala je mrtva, i. t. d.", toda ona živi in bo še živela, ko bo vaša liga trohnela v grobu. Internacionala se je razvila in se razvija po lastni izkušnji razredno zavednega mednarodnega delstva. Mi smo v splošnem za to, da bi se ustanovila Jugoslovanska socialistična republika; razumite: Socialistična. Kapitalistična republika nam pa ravno toliko hasne, ako bi se otreli avstrijske vlade in ustanovili Jugoslovansko kapitalistično državo, kot bi šli iz dežja pod kap.

Po lastni izkušnji nam je znano, da nas je slovenski kapitalist ravno tako izkoriščal kot nemški ali kateri drugi. Torej kaj hočete z ligo? Pokažite nam, kako mislite rešiti slovenski narod, in ako nam stvarno dokažete, potem smo tudi mi sodrugi pripravljeni se Vam pridružiti. Dokler nam pa tega ne dokažete, kar nam sploh nikdar ne morete, pa najostreje protestiramo proti Vam. Pozivamo nadalje vse napredno misleče rojake, da odstranijo iz svojega kroga vse one slovenske liste, ki rujejo proti mednarodni soc. stranki in vsemu napredku. Ker ti listi s svojimi napadi gledajo samo na reklamo, da bi jim več \$ prineslo. Prišli smo do zaključka, da sta rimokatoliška cerkev in Slov. liga eno in isto; prva obstaja 19 sto let, pa še ni naredila nič za rešitev narodov, ker je njen pricep in ostane \$. In Slov. lige princip je ravno isti. Torej Slovenska liga in nje kričarji: Vaš namen ni odrešiti slovenski narod, ker ga niti ne morete, ali toliko smo prepričani, da je Vaš namen sejati prepri med narodom. Ali pregovor pravi: Kdor seje veter, žanje vihar. Iz vseh teh razlogov mi zbrani dne 9. maja v Franklin, Kans., najodločneje protestiramo proti vsej Slovenski ligi in nje programu, kakor tudi njenim voditeljem, ker varajo nezavedno ljudstvo. Jug. slov. soc. klub št. 81 v Skidmore, Kans., se tudi strinja z našim protestom.

Nadalje pa opozarjamo vse zavedne rojake širom Amerike, da pristopajte k socialistični stranki, kajti le ideja socializma more rešiti to veliko nalogo, namreč rešiti vse narode iz sužnosti.

H. koncu pa kličemo: Živela Internacionala in živelo vse delavstvo, organizirano v soc. stranki!

Za Jugoslovansko soc. skupino v Crawford in Cherokee County Odbor.

ZAHVALA.

Najprisrčneje se zahvaljujem vsem posameznikom kakor tudi društvom, kateri so se me spomnili v moji bedi in mi priskočili s denarnimi sredstvi na pomoč.

Prejel sem od sledečih društev S. D. P. Z.: Dr. št. 65 \$1.25, dr. št. 3 \$2.00, dr. št. 58 \$2.15, dr. št. 77 \$9.87. — Od dr. št. 3 A. S. B. P. D. \$4.00.

Vsem darovalcem lepa hvala. John Schneider, 55, Summer St., Muskegan, Mich.

Ena najboljših socialističnih revij v angleškem jeziku v Ameriki je: "INTERNATIONAL SOCIALIST REVIEW." — Izhaja mesečno in stane \$1.00 na leto. — Naslov: Int. Soc. Review, 341 E. Ohio St., Chicago, Ill.

Važno uprašanje!
Do mi opravi
najbolje in najceneje!
Konzularne,
starokrajске
sodnijske in
vojaške
zadeve
Javni notar
Kaker
407 Madison Ave.
Milwaukee, Wis.

Moderno urejena gostilna
VILLAGE INN
s prostornim vrtom za izlete
MARTIN POTOKAR,
Ogden Ave., blizu cestno železniške postaje, Lyons, Ill.
Telefonska št. 224 m.

"Ako si nameravate naročiti grafon, ali importirane slovenske grafonske plošče, obrnite se name. Imam v zalogi tudi ure, verižice, prstane in sploh vsakovrstne zlatnino in srebrnino."
A. J. Terbovec,
P. O. Frontenac, Kans.

CHAS. J. OCASEK, M. D.

PRIZNANO DOBRI
ZDRAVNIK
NA ZAPADNI STRANI CHICAGO.

Dasiravno že star zdravnik, vendar se do sedaj še ni nikdar posluževal oglašev. Kdor je bolan naj se zaupno obrne do njega. Kadar ste bolani, ne hodite k raznim zdravniškim mazačem; edinole zdravnik, kateri je več svojega poklica, more ozdraviti bolnika!
URADNE URE
8 do 10 dopoldan, in od 1 do 3 popoldan
Pridite na naslov:
1500 So. Crawford Ave.
Telefon Lawndale 3133

PHONE, CANAL 3014
POZOR! SLOVENC! POZOR!
SALOON

s modernim keglščem
Bivši Martin Potokar place
Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno. — Postrežba točna in izborna. — Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporočata
JAZBEC & OMAHEN
1625 S. Racine Ave., Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.
Uraduje od 12 A. M. — 3 P. M.
in od 8 — 10 P. M. V sredo in ne deljo večer neuraduje.
Tel. Canal 476.
1801 So. Ashland ave.
Tel. residence: Lawndale 8996.

VELIKA PONUDBA
Sprejmi deli zavoja ZIRA cigaret brez oglasa v časnikih
je sodaj vsak vreden 1/2 centa v gotovini in vi dobiti tudi v vsakem zavoju ZIRA cigaret 1/2 centa vreden kupon.
Sprejmi deli zavoja in kupone se lahko hrani za krasno dobiti, ko, ako se želi. Vprajšajte valera prodajalca. On vam bo povedal.
ZIRA CIGARETTES
To ponudbo upravi do 31. decembra 1914.
P. Lorillard Co., New York City

James F. Stepina, predsednik.
Christian R. Walleck, I. podpreds.
Emanuel Beranek, II. podpreds.
Adolf J. Krasa, blagajnik.

Ravnateljski odbor:
Michael Zimmer, načelnik.
Emanuel Beranek
Dr. Anton Biankini
Abel Davis
John Fucik
A. V. Ger nger
John C. Krasa
Frank J. Slade
James F. Stepina
C. R. Walleck

AMERICAN STATE BANK

1825-27 Blue Island Avenue, blizu 18-ste ulice, CHICAGO, ILL.

Glavnica in prebitek . . . \$500,000.00
ODPRTO: Pondeljek in v četrtek do 8½ zvečer vse druge dneve pa do 5½ popoldne

Prejemamo hranilne vloge in dajemo . . . 3% obresti letno.

Pošiljamo denar v stari kraj in jamčimo, da pošteno izplača ali pa Vam vrne.

POŠILJAMO:

10 kron za	\$ 1.75	200 kron za	\$ 33.00
20 kron za	3.40	300 kron za	49.50
25 kron za	4.25	400 kron za	68.00
50 kron za	8.25	500 kron za	82.50
100 kron za	16.50	1000 kron za	165.00

Govorimo vse slovanske jezike.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je
Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. — "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

POZOR SLOVENSKI GOSTILNICA!
Tukaj se Vam nudi prilika, da si prihranite, ako kupite od tvrdke A. HORWAT. To pa radi tega, jaz ne plačujem dragih agentov ali "managerjev" opravljam sam vse posle.

Moje trdika je prva in edina samostojna v Ameriki importira iz Kranjskega: brinjevec, tropinovec, vovk. Pomnite, da so v resnici samo one pijače, ki nosijo na steklenici napis: "IMPORTED". Tudi ljudem iz kranjskih zelišč Grenko Vino in Kranjski čec (Bitters), te vrste pijače so najbolj zdravilne, njih je bilo še kdaj na trgu. Prodajam samo na dan. Pišite po cenik.
A. HORWAT, 600 N. Chicago, St., JOLIET.

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.
Cenike prejmete zastoj. Vse delo garantirano.

Splošna napaka.

Na tisoče ameriškega ljudstva trpi v teškočah v drobu in najnavadnejša temi je konstipacija ali zapeka in njena komplikacije. Večina teh trpečih ljudi delo enoinsto napako, to je da se poslužuje kroglice in razne čistilne medicine, ne da bi se prej prepričali, dali so taka sredstva škodljiva ali ne. Vsako drastično čistilno sredstvo, katero povzroča telesno slabost in človeka navadi na neprestano življenje v vrste medicine, je škodljivo. Ako trpite zapeki ali na kakik komplikacij te teškoče, vzemite sredstvo, katero vam bo ne samo pomagalo temveč bo obenem tudi pokrvalo prebavne organe. To sredstvo je

TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO.
Izdelano je iz rdečega vina in zdravilnih zelišč — laksativno, okrepujoče in daje prijeten duh — ter je namenjeno v pomoč zoper sledeče teškoče:

ZAPEKA, IN NJENE KOMPLIKACIJE, NEPREBAVNOST, VETROVI, BOLEČINE V DROBU, ŽELOČNE BOLEZNI, NERVOZNOST IN SLABOST.

Deluje dobro zoper vse bolezni, ki izvirajo ali so v zvezi z zapeko in slabostjo. Vsled tega bi se moralo rabiti takoj, se opazijo prva znamenja. Cena \$1.00. V lekarnah.

JOS. TRINER
izdelovalec,
1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.
Ako vas muči revmatizem ali neuralgične bolečine, poskusite Trinerjev liniment. To sredstvo takoj pomaga. Cena 25 in 50 centov. Po pošti 35 in 60 centov.